

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ"

ΤΕΥΧΟΣ 9, ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010

George Pelecanos

“Είμαι περήφανος που είμαι ένας από σας...”

Ο διάσημος Ελληνοαμερικανός συγγραφέας σε αποκλειστική συνέντευξη στον ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ

Σημείωμα του Εκδότη

Μετά από ένα ζοφερό χειμώνα και όχι καλύτερη Άνοιξη, με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο να μας νοικοκυρεύει, ήρθε και τούτο το καλοκαίρι, διαστακτικά, να μας χαλαρώσει, λέει, από τι; Για το νέο χειμώνα που περιμένουμε; Ίσως τώρα η Ελλάδα να περνά σε μια καινούρια φάση, ίσως αύριο να ζούμε σε μια άλλη Ελλάδα. Φαίνεται να είναι πιθανό η αυριανή Ελλάδα να βρίσκεται σε νέες συντεταγμένες. Το ζητούμενο είναι ποιος θα τις θέσει. Τώρα είναι η ώρα να αποδείξουμε ότι μπορούμε χωρίς αφεντικά. Η μήπως χρειάζεται της τρόικας η ράβδος για να βρούμε την πρόφαση να εγκαταλείψουμε το ανυπόληπτο κράτος, που όλοι μαζί έχουμε φτιάξει, την πελατειακή πολιτική, τις μίζες, τα ρουσφέτια κ.λ.π. Βέβαια,

στην αναμπουμπούλα ο λύκος χαιρείται, και νάσου πρόβαλαν κάτι φωστήρες, να κάψουν λέει τη βουλή, και μήπως, λέει, ήταν καλύτερα να μας κυβερνήσουν κάτι – φωτισμένοι (!) – επιχειρηματίες, που τζογάρουν στην προσπάθεια άλλων σοβαρών επιχειρηματιών και ξεπλένουν λεφτά. Μα οι φωτισμένοι επιχειρηματίες δεν είναι αυτοί. Είναι εκείνοι, που τώρα έσκυψαν και με μεγάλη προσπάθεια, χωρίς ουσιαστική βοήθεια από το κράτος, προσπαθούν να δείξουν ότι υπάρχει ανάπτυξη στην Ελλάδα και ότι υπάρχει δυνατότητα να βγούμε από το τούνελ. Και υπάρχουν τέτοιοι. Ας είμαστε λοιπόν σοβαροί και ας μην ξεχνάμε ότι και πριν από μερικές δεκαετίες επαναλήφθηκε το ίδιο σκηνικό, με μάλιστα

άνθρωπο των γραμμάτων μπροστάρη να κάψει τη βουλή, και προέκυψε η δικτατορία. Οι πολιτικοί που είναι μέσα στη Βουλή προέρχονται από εμάς και μας αντανakλούν. Ας αξίζουμε λοιπόν καλύτερους εκπροσώπους. Και μην ξεχνιόμαστε, σε λίγο θα έχουμε περιφερειακές εκλογές και θα αποδείξουμε πάλι τι μας αξίζει! Για ότι και να συμβεί αύριο, ένα είναι βέβαιο, το «ζεμπερέκι» του κράτους δεν θα ανοίγει για να εξασφαλίσει άλλους. Ας σκύψουμε λοιπόν, να δούμε τι θα κάνουμε, για να έχουν τα παιδιά μας αύριο. Σ' αυτό το τεύχος δεν έχουμε άρθρο σχετικό με προτάσεις και σκέψεις για την ανάπτυξη στην περιοχή μας. Στη θέση του, μια μεγάλη επιτυχία του Πολυδεύκη. Ο Γιώργος Λαγανάς

εξασφάλισε συνέντευξη από τον «μεγαλύτερο εν ζωή συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων στις ΗΠΑ» κατά τον διάσημο Στίβεν Κινγκ, τον πατριώτη μας Βορδοιάτη, Τζορτζ Πελεκάνος. Απολαύστε την. Ίσως οι Έλληνες που μεγαλουργούν εκτός Ελλάδος, να είναι και αυτοί που την τιμούν περισσότερο. Εξάλλου, αυτό το φύλλο είναι αφιερωμένο στη Βορδονία και όπως να το κάνουμε, όπως θα δείτε και σε διάφορα άρθρα στο φύλλο αυτό, αρκετοί Βορδοιάτες, είναι φίλοι και συμπαραστάτες του Πολυδεύκη. Ελπίζω αρκετοί από εμάς να ανταμώσουμε πάλι στο Καστόρι. Μην ξεχάσετε τις εκδηλώσεις για το Πανηγύρι 23-25 Ιουλίου.

Καλό Καλοκαίρι

«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:

Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059
τηλ.: 6973208890, 6944377514
http://kastori.gr, http://polydefkis.gr
e-mail: info@polydefkis.gr

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή

Συντακτική Επιτροπή
Βαρβάρα Κεμεριδίου,
Ευγενία Λαμπή, Ελένη Βλαχογιάννη,
Αναστασία Καδρακάζη,
Γαρυφαλία Ρουμελιώτη,
Θάνος Τζωρτζάκης, Γιάννης Αρφάνης.

Επιμέλεια Ύλης

Αγροτικά, Αθλητικά: Γιάννης Αρφάνης
Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή,
Κων/νος Καλκανδής
Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη,
Καίτη Σμυρνιού
Οικονομικά: Κων/νος Καλκανδής, Θάνος
Τζωρτζάκης
Πολιτιστικά: Βαρβάρα Κεμεριδίου,
Ευγενία Λαμπή
Φωτογραφικό υλικό: Βασ. Λαγανάς,
Γιάννης Αρφάνης, Γιώργος Κουρεμπής,
Γ. Λαγανάς, Θ. Ανδριανός
Χορηγίες: Καίτη Σμυρνιού
Ρεπορτάζ: Γιώργος Κουρεμπής
Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές

Καστόρι – Βόρειοι Δήμοι: Δημητράκης
Κραμποβίτης, Θεόδωρος Αλαφogiαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης
Δημητρακόπουλος, Νίκος Λαγανάς
ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos,
Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis,
Αλάσκα: Maria Bascous
Αυστραλία: Angela Vasilas
Συνδρομή: Εσωτερικό 15 ΕΥΡΩ
Εξωτερικό 20 ΕΥΡΩ

Μπορείτε να καταθέσετε τη συνδρομή
σας στο λογαριασμό του ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ
112-002101-399452 στην ALPHA BANK

Βορδοιάτικα

Όπως θα διαπιστώσατε, το τεύχος αυτό του Πολυδεύκη, αγαπητοί αναγνώστες είναι, αφιερωμένο στη Βορδονία. Γι αυτό και ο Καστανιώτης όντας και λίγο Βορδοιάτης από τη μεριά της μητέρας του (η γιαγιά του ήταν Βορδοιάτισσα, το γένος Οικονόμου), γίνεται Βορδοιάτης.

Το οδοντιατρείο του έβλεπε την κεντρική πλατεία της Σπάρτης με την είσοδό του από την Λυκούργου και ήταν στον πρώτο όροφο. Η σάλα αναμονής δεν έφθανε πολλές φορές και οι σκάλες και ο διάδρομος γέμιζε από κόσμο. Κάθε τόσο η πόρτα του ιατρείου άνοιγε και κάποιος έμπαινε, κάποιος έφευγε και ο γιατρός καλημέριζε, χαιρετούσε. Πάντα είχε έναν καλό λόγο να πει. Ο λόγος για τον οδοντίατρο Σπύρο Λούβη με καταγωγή από την Βορδονία, γιο του δάσκαλου Λούβη, που δίδαξε πολλά χρόνια στην Καστανιά. Ήταν μέλος μιας παρέας νέων παιδιών της περιοχής,

που προπολεμικά σπούδασαν με δυσκολίες, πέρασαν μέσα από το καμίνι της πέτρινης δεκαετίας του 40 πολέμους, κατοχή και εμφύλιο. Μάτωσαν, αλλά κράτησαν, δεν πρόδωσαν φίλιες, δεν ξέχασαν στα ύστερα χρόνια την καταγωγή τους και βοήθησαν όσο μπορούσαν. Ένας από αυτούς ήταν ο Σπύρος Λούβης, που πολλοί πατριώτες από τους Βόρειους Δήμους τον επισκέπτονταν. Την ώρα της αμοιβής, ο δικός τους Πίπης, τους χτύπαγε στην πλάτη και έλεγε σταθερά «φύγετε, φύγετε». Η τελευταία επιθυμία του ήταν να ταφεί στη Βορδονία, στο ψηλότερο σημείο για να αγναντεύει τον Ταΰγετο και τον Ευρώτα. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει.

Η περιοχή μας, όπως φαίνεται από τα εκλογικά αποτελέσματα, βρίσκεται κατά πλειοψηφία στα δεξιά του πολιτικού τόξου. Εξαίρεση αποτελεί η Βορδονία χρόνια τώρα.

Την έχουν ονομάσει «μικρή Μόσχα». Ακόμα και η επάρατη χούντα των συνταγματάρχων δεν πτόησε μια ομάδα νέων να αντισταθούν στην τυραννία. Έτσι λίγες μόνο εβδομάδες μετά, μια ομάδα νέων του χωριού έγραψε συνθήματα πάνω στις φραγκοσυκιές στις 30 Μαΐου του 1967. Συνελήφθησαν και πέρασαν Στρατοδικείο στις 6 Ιουλίου του 1967 και καταδικάστηκαν σε 45 μέρες φυλακή.

Οι τολμηροί και ανυπόταχτοι νέοι της Βορδονίας ήταν: Γεώργιος Δαγριτζίκος ή Τζακ, ο αρχηγός κατά το κατηγορητήριο, ο Παναγιώτης Καλομοίρης - έχει φύγει από την ζωή- ο Νίκος Δούνιας, ο Γεώργιος Καλιγοσφύρης και ο μακαρίτης Φάνης Βαλαβάζος.

Γεια σας πατριώτες

Ο Βορδοιάτης
(Καστανιώτης)
gld@otenet.gr

Οι δράσεις του τριμήνου

Έγινε παρέμβαση στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για δωρεά τριάντα κλινών, ώστε σε συνεργασία με το Τοπικό Συμβούλιο Αλευρούς και το Σύλλογο Φίλων Ταυγέτου «Λουσίνα» να εγκατασταθεί καταφύγιο σε μια από τις αίθουσες του Δημοτικού Σχολείου Αλευρούς. Η προσπάθεια συνεχίζεται από τον Αντιπρόεδρο Κ. Καλκανδή και ελπίζουμε σε θετική κατάληξη.

Έγινε καθαρισμός του μονοπατιού από το δρόμο του νεκροταφείου προς τον Πισαγιάννη, σε συνεργασία και με τον Σύλλογο «Λουσίνα». Επίσης βοηθήσαμε στον καθαρισμό του μονοπατιού που οδηγεί στο εκκλησάκι της Παναγίας πάνω από τον Πισαγιάννη. Οι κάτοικοι των Περιβολίων έχουν

αναλάβει να φτιάξουν το μονοπάτι. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αλευρούς άνοιξε δρόμο από την Αλευρού προς το εκκλησάκι. Ευχή μας και προσπάθειά μας θα είναι, εδώ να γίνει το σημείο συνάντησης των τριών χωριών. Η ομάδα Ελληνικού Παραδοσιακού Χορού Καστορείου, με το κλείσιμο των μαθημάτων της χρονιάς, έκανε παράσταση με μεγάλη επιτυχία (Διαβάστε το σχετικό άρθρο).

Ανασυγκροτήθηκε και επικαιροποιήθηκε η ιστοσελίδα μας. Μην ξεχνάτε να μας επισκέπτεσθε.

Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΡΙΜΗΝΟ

Για το επόμενο τρίμηνο ετοιμαζόμαστε για:

Να οργανώσουμε πάλι καλ-

λιτεχνικό εργαστήριο για παιδιά, στα πλαίσια των εκδηλώσεων του Πανηγυριού του Καστορείου, ο Πολυδεύκης, την Παρασκευή 23 Ιουλίου 2010.

Για το καλοκαίρι ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ θα οργανώσει ενημερωτικές εκδηλώσεις και παρεμβάσεις σε θέματα υγείας και ευρέως επιστημονικά που αφορούν στην περιοχή. Οι εσπερίδες θα πραγματοποιηθούν τον Αύγουστο.

Σε συνεργασία με το εργαστήριο περιβαλλοντικών μετρήσεων του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών δρομολογείται η τοποθέτηση αυτόματων αναλυτών των οξειδίων θείου και αζώτου, σε επιλεγμένα σημεία, ώστε να διερευνηθεί η πιθανή ρύπανση της

ΜΙΣΟΣΠΟΡΙΤΙΣΣΑΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Το θέμα της εκκλησίας της Παναγίας της Μισοσποριτίσσας, του οποίου η αντιμετώπιση δεν είναι εύκολη, παραμένει ανοιχτό για το Σύλλογό μας. Επανήλθαμε στο Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) και ζητήσαμε από τους επιστήμονες, που επισκέφθηκαν επιτόπου το χώρο, να μας χορηγήσουν μελέτη – οδηγίες για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Οφείλουμε να ομολογήσουμε, ότι υπήρξε θετικότερη ανταπόκριση εκ μέρους τους. Μετά την έκδοση της μελέτης, θα πρέπει να υπολογισθεί το ύψος του κόστους και, εάν αυτό είναι σε λογικά πλαίσια και στις δυνατότητές μας, θα προχωρήσουμε σε παραπέρα ενέργειες. Οι δράσεις θα γίνουν από κοινού με το Σύλλογο Φίλων Ταυγέτου «ΛΟΥΣΙΝΑ» και τον Εμποροεπαγγελματικό Σύλλογο.

περιοχής μας από το εργοστάσιο της ΔΕΗ στη Μεγαλόπολη.

Στις 21 Αυγούστου θα πραγματοποιηθεί η ετήσια απολογιστική συνέλευση του συλλόγου μας στο Καστόρι.

Ο Πολυδεύκης ευχαριστεί, για τη βοήθεια που προσφέρουν στις διάφορες δραστηριότητες του Συλλόγου μας, τις νεαρές συνεργάτιδες μας: Την Ρόη Κ. Λαμπή για τη γραμματειακή υποστήριξη, την Μάρα Η.Γρηγοράκη για την ταχυδρομική αποστολή της εφημερίδας μας, την Ελένη Κ. Καλκανδή, που με τις καλλιτεχνικές της επιδόσεις ομορφαίνει τις εκδηλώσεις μας και την Αγγελική Α.Τζωρτζάκη για την ενεργή συμμετοχή της σ' αυτές.

Ο Βασιλιάς Ευρώτας πάει διακοπές

Ήταν μια ζεστή μέρα στα τέλη του Ιούλη το έτος 2007, που κίνησα να επισκεφτώ το Βασιλιά Ευρώτα στο παλάτι του, στη Λεεγία. Όμως, η τύχη έμελλε να είναι εναντίον μου σε αυτό το ταξίδι, μετατρέποντας το χαμόγελό μου σε απογοήτευση. Φτάνοντας έξω από το επιβλητικό του ανάκτορο, αντίκρυσα ένα μήνυμα από τον ίδιο το Βασιλιά χαραγμένο με τα δικά του γράμματα σε μια μεγάλη πέτρα. Το μήνυμα ήταν λακωνικό: “Τόσα χρόνια μοίρασα δίκαια τα κομμάτια μου σε κάθε ύπαρξη που βρίσκεται εντός του Βασιλείου μου. Οι αιώνες όμως βάρυναν πια την πλάτη μου. Δεν αντέχω άλλο. Θα πάω διακοπές, θα γυρίσω τον Οκτώβρη”. Καθώς σήκωσα το βλέμμα μου από το μήνυμα, είδα να με πλησιάζει ένας ρακενδύτος γέροντας με αργό, σχεδόν συρτό βηματισμό, κρατώντας μια μακριά μπαστούνα. Όταν έφτασε αρκετά κοντά τον ρώτησα: “Μα καλά τι συμβαίνει με τον Βασιλιά σου, γέρο, και πάει διακοπές; Έτσι κάνουν οι Βασιλιάδες;” “Και ο γέροντας μου απάντησε με βραχνή, τρε-

μουλιαστή φωνή: “Καμάρι μου, ο Βασιλιάς, μας πρόσφερε πολλά. Χρόνια τώρα, ασταμάτητα οι υδάτινες φλέβες του ξεδίψασαν κάθε λακωνική οικογένεια και κάθε περαστικό οδοιπόρο. Το φύλλωμα των δέντρων, που αδιάκοπα ποτίζει στο πέρασμα του, έγινε πολλές φορές η στάση για να ξεποστάσει, εκείνος που γυρνούσε κουρασμένος από το χωράφι του. Το γλυκό του νερό ωρίμασε τα πορτοκάλια μας. Το νερό που κυλούσε στις ρίζες των αμπελιών γίνηκε κρασί για να μεθύσουμε. Δεν έχει πάει διακοπές, γιέ μου. Μη σε ξεγελούν τα παράπονά του. Σαν Σπαρτιάτης Βασιλιάς, που φροντίζει το λαό του, κάθε καλοκαίρι, μεταμορφώνεται σε μικρές σταγόνες και σκορπίζεται σε όλη την Λακωνία για να δώσει πνοή στους σπόρους και κόπους του Λάκωνα αγρότη. Θυσιάζεται κάθε φορά για εμάς δίχως αντίδραση. Και αν καμία φορά το χειμώνα νευριάζει και φουσκώσει το ανάστημά του, σκέψου τι του έχουμε κάνει”.
Καλές διακοπές Μεγαλειότατε.

Λούης Βαρδάκας, Ιχθυολόγος

Ο τελευταίος Σπαρτιάτης από τους 300

Ως γνήσιος απόγονος του Λεωνίδα, η Κεαδική Μενίδα μάχεται μέχρι τέλους.

Ο τελευταίος πραγματικός Σπαρτιάτης πολεμιστής, δίνει την ύστατη μάχη για επιβίωση στον ποταμό Ευρώτα. Μια μάχη για να διατηρήσει ζωντανή όλη την ιστορία μας. Μια μάχη για να μην ξεχάσουμε ποιοί είμαστε. Μια μάχη που μας παροτρύνει να μην παρατάμε ποτέ την ασπίδα μας. Ή ταν ή επι τας.

Ο Τελευταίος Σπαρτιάτης

Η Κεαδική Μενίδα με επιστημονική ονομασία *Squalius keadicus*, έχει χαρακτηριστεί ως ένα από τα πλέον απειλούμενα ενδημικά ψάρια των εσωτερικών υδάτων της Ελλάδας. Η κατανομή του είδους περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στον ποταμό Ευρώτα, σε ορισμένους παραποτάμους του καθώς και στον γειτονικό Βασιλοπόταμο, που κάποτε συνδεόταν με τον Ευρώτα. Με λίγα λόγια, το μικρό αυτό ψαράκι κολυπά μόνο σε λακωνικά νερά.

Η Μοναδικότητα του Είδους

Η Κεαδική Μενίδα αποτελεί ένα ζωντανό απολίθωμα μιας ολόκληρης οικογένειας ψαριών (Κυπρινοειδών), με αξιοθαύμαστο ενδιαφέρον για την εξελικτική τους ιστορία. Έχει ήδη αποδειχθεί μια μακρινή

φυλογενετική σχέση με είδη της Ισπανίας. Αυτό το στοιχείο υποδηλώνει επικοινωνία των υδάτινων συστημάτων της Ελληνικής και της Ιβηρικής Χερσονήσου, πιθανόν μέσω της Μεσογείου, περίπου πριν από 5.5 εκ. χρόνια. Η επιβίωση του μοναδικού αυτού ψαριού μέχρι σήμερα οφείλεται κυρίως στη γεωγραφική θέση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ποταμού Ευρώτα. Πράγματι, η λακωνική γη ή καλύτερα τα λακωνικά νερά, πρόσφεραν στο είδος καταφύγιο και ταυτόχρονα γεωγραφική απομόνωση, εμποδίζοντας ουσιαστικά τον ποικισμό του ποταμού με άλλα παρόμοια είδη. Σύμφωνα με Έλληνες γενετιστές, η γενετική διαφοροποίησή του, ξεκίνησε πριν 5.5 εκατ. χρόνια, ωστόσο μια άλλη υπόθεση αναφέρει ότι η διαφοροποίηση ξεκίνησε ακόμα πιο νωρίς, δηλαδή πριν από 10.6 εκατ. χρόνια. Όποια και από τις δυο υποθέσεις να είναι σωστή, το σίγουρο είναι ότι το *S. keadicus* είναι ένα από τα αρχαιότερα ευρωπαϊκά είδη ψαριών και για το λόγο αυτό χρησιμοποιείται συχνά από Ευρωπαίους γενετιστές σαν βάση για τις φυλογενετικές συγκρίσεις στην αποσαφήνιση της ιστορικής εξέλιξης των Ευρωπαϊκών Κυπρινοειδών.

Η Ζωή του Πολεμιστή

Η Κεαδική Μενίδα απαιτεί ψυχρά, τρεχούμενα νερά με με-

γάλες συγκεντρώσεις οξυγόνου. Είναι ένα πολύ ενεργητικό ψάρι, ικανό να αντισταθεί σε γρήγορη ροή. Ωστόσο, στα νεαρά στάδια της ζωής του χρειάζεται προστατευμένες περιοχές με μικρή ροή. Προτιμά κυρίως σημεία του ποταμού με χαλικώδες υπόστρωμα, κρύβεται σε μεγάλες βυθισμένες ρίζες δέντρων, ωστόσο μπορεί να εντοπιστεί και σε υδρόβια βλάστηση. Αναπαράγεται από τα μέσα Απριλίου-αρχές Μαΐου, εναποθέτοντας κολλώδη κιτρινωπά αυγά, σε βαθιά καλά οξυγονωμένα σημεία με πετρώδες υπόστρωμα παρουσία ριζών, ενώ τρέφεται με έντομα και μια ποικιλία ασπόνδυλων. Το μέγεθος του είδους φτάνει μέχρι τα 25 εκατοστά και ζει περίπου 5-6 χρόνια.

Τα Βέλη

Τα θανάσιμα βέλη που απειλούν τον Σπαρτιάτη πολεμιστή με εξαφάνιση εκτοξεύονται από τις δραστηριότητες του τοπικού πληθυσμού της Λακωνίας. Η κυριότερη απειλή για το είδος είναι η υπεράντληση των επιφανειακών υδάτων κυρίως για αγροτική χρήση. Τα τελευταία χρόνια, ολοένα και περισσότερα τμήματα του ποταμού στερεοδουν από την αλόγιστη χρήση των υδάτων, με αποτέλεσμα να περιορίζεται ο ζωτικός χώρος του είδους. Επιπλέον, η παράνομη και ανεξέλεγκτη αφαίρεση χα-

λικιών από διάφορα σημεία του ποταμού, αλλά και η ευθυγράμμιση της κοίτης και των όχθων καταστρέφουν όλα τα πιθανά αναπαραγωγικά πεδία του είδους και εξαφανίζουν όλα τα σημεία, όπου θα μπορούσε το είδος να επιβιώσει κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

Οι Ασπίδες

Τα προβλήματα, που αντιμετωπίζει η Κεαδική Μενίδα, και κατ'επέκταση ο ποταμός Ευρώτας, είναι δεδομένα. Αυτό που δεν είναι δεδομένο είναι το πως θα αντιδράσουμε: Λάκωνες, τοπικοί φορείς, Πολιτεία. Περίπου πριν από 2.500 χρόνια, η αντίδρασή μας θα ήταν αυτονόητη. Ασπίδα στο δεξί χέρι ώστε να προφυλάσσουμε τον διπλανό μας και όλοι μαζί την πόλη μας. Αυτή είναι η μόνη λύση και τώρα. Αν θέλουμε να σώσουμε την ιστορία μας και τη φυσιογνωμία του τόπου μας. Και αυτή τη φορά δεν θα έχουμε απεναντί μας Αθάνατους αλλά τους ίδιους μας τους εαυτούς.

*Λεωνίδας Βαρδάκας
Τεχνολόγος Υδατοκαλλιεργειών
και Αλιείας
MSc στη Διαχείριση Ακτών
Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων
Ερευνών
Ινστιτούτο Νησιωτικών Υδάτων
46.5 χλμ Αθήνα-Σούνιο, Ρ.Ο.
Box 712 19013 Ανάβισσος,
Ελλάδα*

Ἀνθρώπινοι τύποι τῆς παληᾶς Καστανιάς καί τῆς περιοχῆς τῆς

Εὐαγγέλου Ἀνδριανοῦ*

Ὅπως κάθε χωριό, ἔτσι καί ἡ Καστανιά καί τά γύρω χωριά εἶχαν ἀνθρώπους μέ κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Πολλές φορές οἱ τύποι αὐτοί διασκέδαζαν μέ τά καμώματά τους καί τά λόγια τους τούς συμπατριῶτες μας οἱ ὅποιοι μερικές φορές ἐφέροντο ἀπέναντί τους ὄχι ὅπως ἔπρεπε. Μερικούς ἀπό τούς τύπους αὐτούς ἀναφέρω γιά νά πάρουν μιὰ ιδέα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ νεώτεροι καί γιά νά θυμηθοῦν οἱ παλαιότεροι.

Οἱ σκακιστές

Δυό φίλοι παίζουν σκάκι. Παραγγέλνουν καφεῆδες, ὁ καφφετζής τούς φέρνει καί τούς ἀφήνει στά δεξιά τοῦ κάθε ἑνός. Ὁ ἕνας στηρίζει τό κεφάλι του μέ τό ἀριστερό χέρι καί ἀπλώνει τό δεξί καί πίνει γουλιές ἀπό τόν καφέ. Ὅταν κουράζεται τό ἀριστερό του χέρι, στηρίζει τό κεφάλι του μέ τό δεξί καί ἀπορροφημένος στό σκάκι, ἀπλώνει μηχανικά τό ἀριστερό χέρι καί πίνει ἀπό τόν καφέ τοῦ ἄλλου. Στό τέλος εἶχε πιῆ δυό καφεῆδες καί ὁ ἄλλος

κανένα.

Ὁ φαγᾶς

Ἡ παρέα κάθεται καί τρώει ἕνα ψητό. Περνάει ἕνας φίλος καί τόν φωνάζουν:

-Ἐλα νά φᾶμε.

-Δέν μπορῶ, ἔχω φάει καί εἶμαι μέχρι τό στόμα.

-Ἐλα γιά ἕνα μεζέ.

-Ἄν εἶναι γιά ἕνα μεζέ, νά κάτσω.

Ἐκατσε, τούς ἔφαγε τό ψητό καί ἡ παρέα χόρτασε μέ ντοματοσαλάτα. Καί ὁ θυμόσοφος τῆς παρέας: «Σκέψου νά μήν ἦταν μέχρι τό στόμα, θά ἔτρωγε καί μᾶς».

Ὁ Παρασκευᾶς

Ἐζησε στά τέλη τοῦ προπερασμένου αἰῶνος καί στίς ἀρχές τοῦ περασμένου καί ἐδιηγοῦντο πολλά ἀπό τά «κατορθώματά» του.

α. Ὅταν ὁ γυιός του πολεμοῦσε στό Μπιζάνι, ξεκίνησε ἀπό τό χωριό νά τόν ἐπισκεφθῆ. Πλησίαζε ἐκεῖ πού ἦταν μαζεμένοι οἱ Καστανιώτες φαντάροι καί ἕνας ἀπ' αὐτούς λέει: «Αὐτός ὁ γέρος πού ἔρχεται μοιάζει μέ τόν Παρασκευά». Ὅταν πλησίασε καί εἶδαν ὅτι πραγματικά ἦταν ὁ Παρασκευᾶς, ἔμειναν μέ τό στόμα ἀνοικτό. Ἐμεινε κοντά

τους, μπῆκε μαζί τους στά Γιάννενα καί ἔφερε στό χωριό κομπολόγια καί ἄλλα ἐνθύμια.

β. Βαφτιζόταν ὁ πρωτότοκος γυιός τοῦ Δήμαρχου Τζωρτζάκη στό Μοναστήρι τοῦ Καστριοῦ. Ὁ νουνός ἔδωσε στό παιδί τό ὄνομα Ἀθανάσιος καί ὄχι αὐτό πού περίμεναν οἱ γονεῖς καί οἱ ὄπλοφόροι τῆς συνοδείας ἄρχισαν νά φοβερρίζουν τό νουνό καί τοῦ ζητοῦσαν νά «ξεβαφτίση» τό παιδί καί νά τοῦ δώσει τό ὄνομα πού ἔπρεπε. Ἡ γιαγιά τοῦ παιδιοῦ, μιὰ πραγματική ἀρχόντισσα ἀπό τήν οἰκογένεια Κεφάλα τοῦ Δυρραχίου, τήν οἰκογένεια τοῦ στρατηγοῦ Κεφάλα πού ἔπεσε στό Μανιάκι μέ τόν Παπαφλέσσα, μπῆκε στή μέση καί γιά νά ἡρεμήσουν τά πράγματα ἔλεγε ὅτι καί τό ὄνομα Θανάσης εἶναι καλό καί ὅτι τό παιδί μπορεῖ νά μοιάση τοῦ Ἀθανασίου Διάκου. Στό σημεῖο αὐτό πετάγεται ὁ Παρασκευᾶς καί λέει: «Θά μοιάση καί τοῦ Παπακυριτσόπουλου». «Σκάσε ρέ πού τό παιδί θά μοιάση τοῦ λήσταρχου Παπακυριτσόπουλου», τοῦ λέει ὁ ἀρχηγός τῶν ὄπλοφόρων. «Γιατί ρέ, ἀρχοντόπουλο δέν ἦταν καί ὁ Παπακυρι-

τσόπουλος;», ἀπαντᾷ ὁ Παρασκευᾶς. Τήν ἱστορία αὐτή εἶχε διηγηθῆ τό «παιδί» πού βαφτιζόταν τότε, ὁ μακαρίτης Θάνος Τζωρτζάκης. Νά σημειώσουμε ὅτι οἱ δύο λήσταρχοι Παπακυριτσόπουλος καί Τσουλῆς ἦσαν αὐτοί πού τήν ἐποχή ἐκείνη εἶχαν ἀπαγάγει καί εἶχαν σκοτώσει τόν Ἀνακριτή καί τόν Εἰσαγγελέα στήν περιοχή τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας.

γ. Σέ μιὰ ἐποχή ξηρασίας, ὁ Παρασκευᾶς ἔβλεπε ὅτι ἄν περίμενε τή σειρά του νά ποτίση, τό ἀραποσίτι του θά ξεραινόταν. Σοφίστηκε τό ἐξῆς: Ντύθηκε μέ κουρέλια, μουντζουρώθηκε καί μέ ἕνα ξύλο ἄρχισε νά κυνηγᾷ ἕνα φίλο του πού τόν εἶχε δασκαλέψη νά περνᾷ ἀπό κεῖ πού πότιζαν καί νά φωνάζη: «Φευγάτε, ζουρλάθηκε ὁ Παρασκευᾶς καί σκοτώνει ὅποιον βρῆ μπροστά του». Τρομοκρατημένοι οἱ πατριῶτες μας καί βλέποντας πώς ἦταν ὁ Παρασκευᾶς, παρατοῦσαν τίς κόφτρες καί τό νερό ἔτρεχε στό χωράφι τοῦ Παρασκευᾶ.

* Ὁ Εὐάγγελος Ἀνδριανός εἶναι ἐπίτιμος ἀρεοπαγίτης, κατοικεῖ στό Καστόρι - Καστανιά

Χαιρετίσματα στην εξουσία

Προς την Τεχνική Υπηρεσία της Νομαρχίας Λακωνίας, Σπάρτη

Κύριοι, στο Καστόρι όπως γνωρίζετε, υπάρχει η μεγάλη γέφυρα του ποταμού Κάστορα κατασκευασμένη το 1932, εβδομήντα οχτώ χρόνια πριν.

Όπως φαίνεται στη φωτογραφία, κάτω από τη γέφυρα ο οπλισμός της είναι ήδη ορατός με γυμνό οφθαλμό και με έντονα σημάδια διάβρωσης.

Η Υπηρεσία σας έχει ελέγξει την κατάσταση της γέφυρας τα τελευταία χρόνια; Πότε και ποια τα αποτελέσματα του ελέγχου σας; Αν όχι, πρέπει να προχωρήσετε σε αυτοψία το συντομότερο δυνατόν και να προβείτε σε συντήρηση του σπουδαίου αυτού έργου για την περιοχή μας.

Μετά τιμής
Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

Προς την Σχολική Επιτροπή Γυμνασίου – Λυκείου Καστορίου

Κύριοι, ο Σύλλογος Πολυδεύκης στις 26 Ιουνίου διοργάνωσε στο προαύλιο του σχολείου εκδήλωση με δημοτικούς χορούς και λαϊκό γλέντι με μεγάλη επιτυχία. Όμως μου προκάλεσε αλγεινή εντύπωση η απαίτησή σας να εισπράξετε από το Σύλλογο το ποσό των 150 ευρώ, εφόσον στόχος της εκδήλωσης ήταν να συγκεντρωθούν

χρήματα για την αγορά παραδοσιακών στολών. Στολές, που θα φορούν τα παιδιά, που μετέχουν στο Χορευτικό και στις εκδηλώσεις των Σχολείων τους. Εσείς κύριε Δήμαρχε, ως Πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής τι έχετε να πείτε επ' αυτού. Μετά τιμής
Ο Καστανιώτης

Ο περίφημος «Καλλικράτης»

Βρισκόμαστε στο μέσο του Καλοκαιριού. Και ενώ η καταιγίδα των αντιλαϊκών-αντεργατικών μέτρων της Κυβέρνησης, του ΔΝΤ, της ΕΕ και της ΕΚΤ σαρώνει τα πάντα στο πέρασμά της, προκειμένου να εφαρμοστεί πιστά το περιβόητο Μνημόνιο, άρχισαν δειλά-δειλά να εμφανίζονται και οι πρώτες επισκέψεις των υποψηφίων Δημάρχων στις εκδηλώσεις των χωριών μας (χορούς, κηδείες, μνημόσυνα).

Είναι γνωστό πλέον σε όλους μας ότι οι ερχόμενες Δημοτικές εκλογές θα είναι πολύ διαφορετικές απ' ότι είχαμε συνηθίσει. Ξέραμε ότι στις Δημοτικές εκλογές είχαμε να κάνουμε με το γείτονα, το φίλο, τον ξάδελφο. Υπήρχαν μικρές ομάδες, ανεξάρτητες από κόμματα και από οικονομικά συμφέροντα, που παρεμβαίνανε στα τοπικά δρώμενα. Αλλά τώρα ήρθε ο περίφημος Καλλικράτης σε συνέχεια των προηγούμενων αντιδραστικών αναδιρθρώσεων (Καποδίστριας-Κώδι-

κας Δήμων και Κοινοτήτων 2006) και τα σάρωσε όλα. Χωρίς να ακούσουμε ποτέ κάποιον απολογισμό για τις προηγούμενες αλλαγές, προχώρησαν στη Διοικητική μεταρρύθμιση (απορρύθμιση θα έλεγα εγώ), δημιουργώντας Δήμους-εκτρώματα, χωρίς καμιά συνοχή. Τα κέντρα εξουσίας, σε τοπικό επίπεδο, γίνονται ακόμα πιο δυσπρόσιτα για τον δημότη. Χάνεται η έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που ξέραμε, εξ ου και η λαϊκή ρήση «τα παράπονά σου στο Δήμαρχο».

Στους καινούργιους Δήμους μεταφέρεται μια τεράστια γκάμα αρμοδιοτήτων: πολεοδομικές ρυθμίσεις, υγεία, πρόνοια, ανέγερση σχολείων, κοινωνική πολιτική, υγειονομικός έλεγχος. Ταυτόχρονα η χρηματοδότησή τους διαρκώς συρρικνώνεται. Και έτσι προκύπτουν δύο τεράστια ζητήματα. Πρώτον πώς θα ανταπεξέλθουν οικονομικά οι Δήμοι; Για τους κυβερνώντες η λύση είναι

απλή, ανταποδοτικότητα για τις περισσότερες Υπηρεσίες. Τι σημαίνει αυτό στην πράξη; Υπέρμετρη φορολογία για τον κόσμο. Την ώρα που του μειώνουν μισθούς και συντάξεις θα τον ξετινάξουν παράλληλα με τους φόρους. Το δεύτερο θέμα είναι ότι μια σειρά αρμοδιότητες με τεράστια κοινωνική σημασία, που αφορούν ζητήματα Παιδείας, Υγείας και Πρόνοιας, μεταφέρονται στους Δήμους και έτσι διασπάται και κατακεραματίζεται ο ενιαίος χαρακτήρας, που πρέπει να έχουν οι Υπηρεσίες αυτές στο πλαίσιο του Κράτους. Η ποιότητά τους υποβαθμίζεται ακόμα περισσότερο και ταυτόχρονα ανοίγει η κερκόπορτα της πλήρους ιδιωτικοποίησής τους, που όλοι ξέρουμε τι σημαίνει αυτό για τον δημότη και για τους εργαζόμενους στους ΟΤΑ. Η διοικητική μεταρρύθμιση του ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ σημαίνει διεύρυνση των ελαστικών σχέσεων εργασίας και κατακόρυφη αύξηση των απολύσεων.

Το νέο μοντέλο Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πιο συγκεντρωτικό, αντιδημοκρατικό, πιο δημαρχοκεντρικό και παράλληλα ενισχύει τις δυσκολίες παρέμβασης των κινημάτων, ενώ διευκολύνει την προσπάθεια χειραγώγησης και ελέγχου τους.

Το τραγελαφικό της όλης προσπάθειας είναι ότι την ημέρα της ψήφισης του Νομοσχεδίου -που προβλέπει την ανάδειξη των αιρετών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με 50%+1 την πρώτη Κυριακή, διαφορετικά θα γίνεται δεύτερος γύρος -, ο κύριος Υπουργός κάλεσε τα κόμματα σε διαβούλευση για να επανέλθει το ποσοστό εκλογής στο 42%, κάτι που μέχρι τότε κατήγγειλε.

Έλεος, Κύριοι Μεταρρυθμιστές, που βαφτίζετε τη διάλυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε επανίδρυση του Κράτους και τον συγκεντρωτισμό σε αποκέντρωση. Έχασαν και οι λέξεις το νόημά τους!

Θανάσης Δημητρακόπουλος

Καλοκαιρινές διακοπές των παιδιών μας

την πολύ καλή ορχήστρα, που την αποτελούσαν πάλι μαθητές, ακούσαμε όμορφα τραγούδια μέχρι αργά. Προσφέρθηκαν εδέσματα και αναψυκτικά από το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του Σχολείου και ο Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Καστορείου πρόσφερε δώρα και αναψυκτικά στα παιδιά. Τα παιδιά, που συμμετείχαν στη ορχήστρα, ήταν τα παιδιά του Κώστα Καλομοίρη ο Νικόλαος(μπουζούκι), ο Χρήστος (τουμπερλέκι), ο Παναγιώτης (μπαγλαμά και τραγούδι) και ο Κωνσταντίνος Αρβανίτης του Ιωάννη(τουμπερλέκι). Στην εκδήλωση παρευρέθησαν ο Ιερέας μας Πατέρας Δημήτριος Μήτρης, ο Αντιδήμαρχος Γιάννης Μακρυγιάννης, οι γονείς των παιδιών και πάρα πολλοί συνδημότες μας.

Στις 14/06/2010 το Δημοτικό Σχολείο και το Νηπιαγωγείο του Καστορείου, πραγματοποίησαν εκδήλωση στον προαύλιο χώρο του Σχολείου και μας χάρισαν μια όμορφη βραδιά. Το πλούσιο πρόγραμμα της εκδήλωσης περιελάμβανε θεατρικά δρώμενα, χορευτικά και τραγούδια από τα παιδιά του νηπιαγωγείου και του

Δημοτικού Σχολείου και παρακολούθηση αστρονομικών φαινομένων μέσα από τηλεσκόπια, που διέθεσε για την εκδήλωση η Αστρονομική Εταιρεία Σπάρτης. Η εκδήλωση ήταν άριστα οργανωμένη και όλα τα παιδιά έπαιξαν με χάρη το ρόλο τους. Στη ροή του προγράμματος, συνοδευόμενα υπό τον ήχο της κιθάρας του δα-

σκάλου της μουσικής Γιάννη Κονιδισιώτη, μας τραγούδησαν αγαπημένα τραγούδια. Η εκδήλωση έκλεισε με ομιλία και χαιρετισμό προς τα παιδιά της ΣΤ΄ Τάξης από τον Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου Αλέξανδρο Σ. Πάντο και χαιρετισμό από τον Σύμβουλο Α΄ Σχολικής Περιφέρειας Ν. Λακωνίας Ιωάννη Σαϊτάκη. Στο τέλος, από

Ε. Βλαχογιάννη

Στις 2 Μαΐου γιορτάσαμε τον Άγιο Αθανάσιο στις Μάνδρες και για μια ακόμη φορά ο Νίκος Νικητάκης, σαν καλός γείτονας του Μαθηθανάση, τίμησε τον Άγιο προσφέροντας σε όλους που παραβρέθηκαν καλό μεζέ και

κρασί. Στη φωτογραφία ο Θανάσης Ρέμπελος σηκώνει στους ώμους του το κατσίκι της...θυσίας, που ζύγιζε οκτώ ή ογδόντα κιλά; Αυτό ο Θανάσης το ξέρει...

Ε. Βλαχογιάννη

Μαρτίου 14-2010

Αγαπητά μέλη του Συλλόγου «Πολυδεύκης»
Σας εύχομαι χαρούμενο και ευτυχισμένο Πάσχα και να συνεχίζετε με τον ίδιο ζήλο την όμορφη δουλειά που όλοι σας κάνετε.

Δεν μπορείτε να φαντασθείτε πόση χαρά μας γεμίζουν όλα τα θέματα του περιοδικού σας και μας φέρνετε για λίγο τόσο κοντά στις ρίζες μας.

Σας στέλνω τη συνδρομή μου για το έτος 2010.

Με εκτίμηση
Γιαννούλα Κων/νου Αγγελόπουλου

Μαρτίου 15-2010

Σας γράφω από την Αμερική και χαιρετώ τη συντακτική επιτροπή του περιοδικού «Πολυδεύκης».

Συγχαρητήρια και εύχομαι να συνεχίσει.

Σας παρακαλώ να μου στέλνετε το περιοδικό και το λογαριασμό να σας στείλω τα χρήματα.

Ευχαριστώ
Δήμητρα Λιαπέρδου

Ευάγγελος Ανδριανός
Επίτιμος Αεροπαγίτης
Καστόρειον Λακωνίας

Καστόρειον 1 Ιουνίου
2010

Σας στέλνω ένα κείμενο για τον ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ με δύο θέματα που νομίζω ότι, εκτός από το γενικότερο, έχουν και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη Λακωνία και, κατά συνέπεια, για το χωριό μας. Το ένα θέμα αφορά στη συμμετοχή της Ελληνικής Πολιτείας στις εκδηλώσεις για την επέτειο της 29^{ης} Μαΐου 1453 και το άλλο στην ανωμαλία της συγκοινωνίας Σπάρτης – Καλαμάτας.

1. Όπως είναι γνωστό, στις 29 Μαΐου είναι η επέτειος της Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως από τους Τούρκους. Την επέτειο αυτή μνημονεύει η τοπική Λακωνική μας πατρίδα με διάφορες εκδηλώσεις και κυρίως με Θεία Λειτουργία και μνημόσυνο του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και των συμπολεμιστών του που γίνονται στον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Δημητρίου στο Μυστρά, χοροστατούντος του Μητροπολίτη μας κ. Ευσταθίου και με επιμνημόσυνη δέηση και κατάθε-

ση στεφάνων στον ανδριάντα του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου στην κεντρική πλατεία του Μυστρά. Στις εκδηλώσεις αυτές η Ηγεσία του Έθνους απουσιάζει, με την Κυβέρνηση να εκπροσωπείται σε επίπεδο Περιφερειάρχη.

Στους εορτασμούς των επετείων της Θυσίας του Σαμουήλ στο Κούγκι του Σουλίου, της Εξόδου του Μεσολογγίου και της Μάχης της Κρήτης η Ελληνική Πολιτεία εκπροσωπείται, πολύ καλώς, όπως πρέπει και επιβάλλεται, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Στις εκδηλώσεις αυτές τιμάται το ηρωικό πνεύμα της Θυσίας και η σημασία των γεγονότων αυτών. Όμως τα γεγονότα αυτά δεν μπορούν να συγκριθούν ως προς τη σημασία τους για το Έθνος μας, αλλά και για τον κόσμο ολόκληρο με τη Μάχη της Κωνσταντινουπόλεως, που είναι μία από τις Μεγάλες Στιγμές της Ανθρωπότητας και τη θυσία του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και των συμπολεμιστών του που αρνήθηκαν να παραδώσουν την Πόλη με αντάλλαγμα τη ζωή τους και έπεσαν μέχρις ενός στον ηρωικό αγώνα της υπερασπίσεως της Βασιλίδος των πόλε-

ων.

2. Η ανωμαλία της αλλαγής στην Αρτεμισία των λεωφορείων της Γραμμής Σπάρτης – Καλαμάτας και η ταλαιπωρία των ταξιδιωτών συνεχίζεται επί πολλά χρόνια, παρά την παρέμβαση των κυρίων Νομαρχών Λακωνίας και Μεσσηνίας και του Βουλευτού Λακωνίας κ. Α. Δαβάκη.

Οι επιβάτες κατεβαίνουμε από το ένα λεωφορείο, περιμένουμε και, όταν έλθει το άλλο, μεταφέρουμε σε αυτό τα πράγματά μας και συνεχίζουμε με αυτό το ταξίδι.

Η ταλαιπωρία είναι μεγάλη και γίνεται πολύ μεγαλύτερη, αλλά και δημιουργεί κινδύνους το χειμώνα γιατί τότε το ένα λεωφορείο αργεί και μένουμε στο ύπαιθρο και στο κρύο γιατί το μοναδικό καφενεδάκι το Χειμώνα είναι κλειστό και δεν μπορούμε να μείνουμε στο λεωφορείο, όταν ερχόμαστε από Καλαμάτα γιατί αυτό κάνει τη συγκοινωνία προς Πηγές και Αλαγονία. Στο τελευταίο μου ταξίδι περιμέναμε στην Αρτεμισία επί σαράντα λεπτά. Υπενθυμίζω ότι με την υπ' αριθμ. 18655/31-05-1971 κοινή Απόφαση των Νομαρχών Μεσσηνίας και Λακωνίας η

γραμμή Σπάρτης – Καλαμάτας έχει χαρακτηριστεί ως υπεραστική λεωφορειακή γραμμή που συνδέει την πρωτεύουσα του Νομού Μεσσηνίας με την αυτή του Νομού Λακωνίας, μέσω Αρτεμισίας - Τρύπτης και έχει ορισθεί ως αφετηρία η Σπάρτη και ως τέρμα η Καλαμάτα, ότι για πολλά χρόνια τη συγκοινωνία εκτελούσε το ΚΤΕΛ Λακωνίας μόνο και το λεωφορείο με αφετηρία τη Σπάρτη είχε ως τέρμα την Καλαμάτα. Παρόλα αυτά και παρά το ότι στις εκάστοτε εκδιδόμενες Αποφάσεις του Νομάρχη καθορίζονται τα υποχρεωτικά δρομολόγια Σπάρτη – Καλαμάτα και όχι Σπάρτη – Αρτεμισία και το ότι από καμιά διάταξη δεν προβλέπεται η εκτέλεση συγκοινωνίας μεταξύ πρωτευουσών ομώνων Νομών όπως γίνεται στη γραμμή Σπάρτης – Καλαμάτας, τα ΚΤΕΛ Λακωνίας και Μεσσηνίας πριν από χρόνια, κατά παράβαση της ανωτέρω Νομαρχιακής Αποφάσεως επέβαλαν μονομερώς το σημερινό καθεστώς ταλαιπωρίας, που προκαλεί ζημιά και στον Τουρισμό.

Σε χαιρετώ

Με αγάπη

Ευάγγελος Ανδριανός

Παγκόσμια ημέρα Περιβάλλοντος

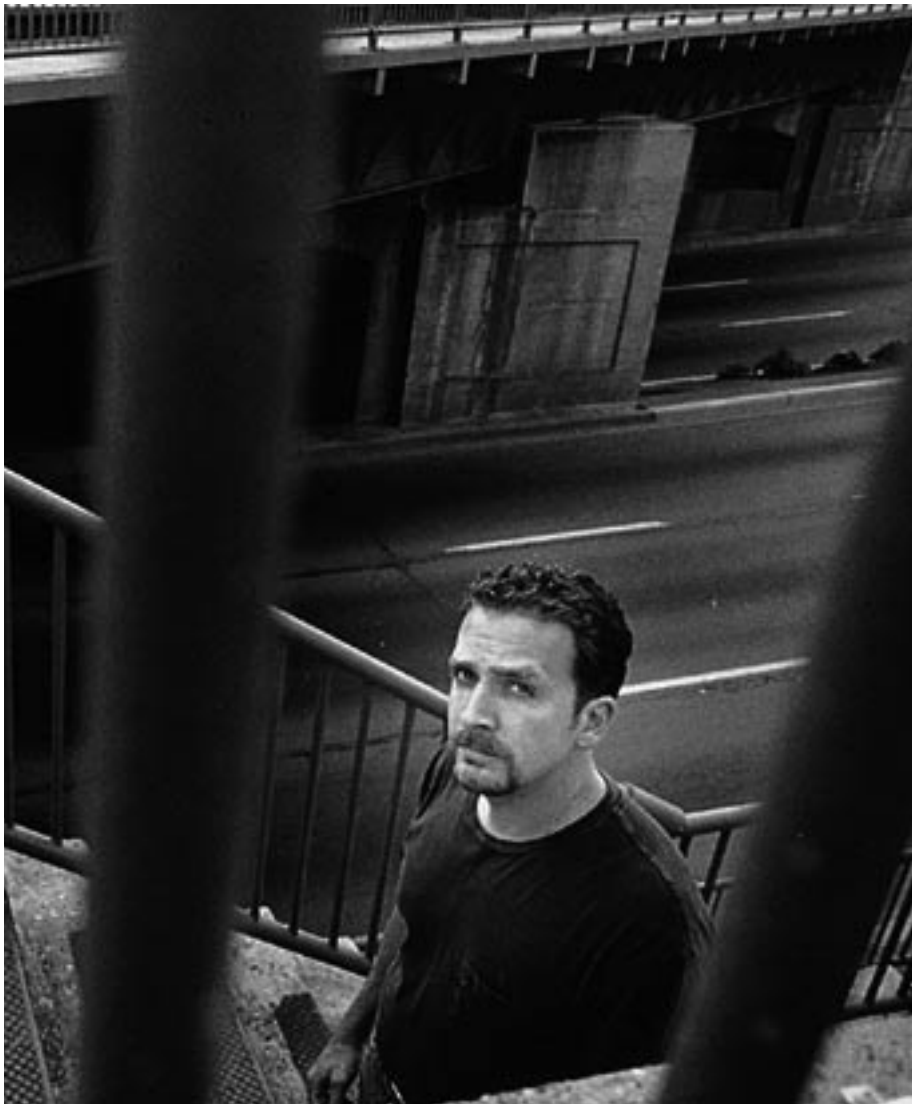
Την 5/06/2010, ημέρα προστασίας του περιβάλλοντος, είχε επιλέξει από ενωρίς ο «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» σε συνεννόηση με τους Προέδρους των Τοπικών Συμβουλίων των Περιβολίων Κώστα Μοσχοβίτη και Αλευρούς Διονύση Αθανασόπουλο, για τον καθαρισμό-διάνοιξη των μονοπατιών, που οδηγούν στο εκκλησάκι της «Αποδόσεως της Κοιμήσεως της Θεοτόκου» πάνω από τις πηγές του Πισαγιάννη. Στη συνέχεια με

πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Κέντρου εργαζομένων στον ΟΤΕ και σε συνεννόηση και με τους άλλους Συλλόγους, τον Εμποροεπαγγελματικό Καστορείου, των Φίλων Ταυγέτου η «ΛΟΥΣΙΝΑ», τον Σύλλογο Βορειοδημοτών «Πρινοκοκκάς» αλλά και το Δημοτικό Σχολείο Καστορείου, αποφασίσθηκε ο από κοινού καθαρισμός και της όχθης του ποταμού Κάστορα. Η ημέρα ξεκίνησε βροχερή και παρά τις ετοιμασίες, το

επιχείρημα αναβλήθηκε για τις 12/06/2010. Οι τολμηροί όμως των Συλλόγων Φίλων του Ταυγέτου «ΛΟΥΣΙΝΑ» και του «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ» με το που άνοιξε ο καιρός πήραμε κοπτικά, τα αλυσοπρίονα και τα πριόνια και φτάσαμε μέχρι και το εκκλησάκι. Εκεί είχαμε προβλέψει να μη λείπει ο μεζές, το κρασί και το υποβρύχιο(μαστίχα) στα κρύα νερά της πηγής του Πισαγιάννη. Το επόμενο Σάββατο όλοι μαζί οι φορείς συγκεντρωθήκαμε στη

γέφυρα, όπως είχε αποφασισθεί και άρχισε ο καθαρισμός της όχθης του ποταμού από τον Μύλο του Γαρυφάλη μέχρι και τον Πισαγιάννη Μαζί μας και η Γεωργία Γαλανοπούλου Διοικητικό Μέλος του ΟΠΑΝΑΛ. Μέλη του Πολιτιστικού Κέντρου Εργαζομένων στον ΟΤΕ, πρόσφεραν μεζέ και κρασί κάτω από τον ήχο παραδοσιακής μουσικής και μοίρασαν μπλούζες και καπέλα με το λογότυπο του ΟΤΕ.

Ε. Βλαχογιάννη

Δύο στιγμιότυπα του G. Pelecanos. Στην πάνω φωτογραφία πάνω στο καπό μιας Mustang, από τα αγαπημένα του αυτοκίνητα.

Ο Ομπάμα δηλώνει φανατικός αναγνώστης του και περιμένει το καινούργιο βιβλίο του, για να το διαβάσει στις διακοπές του, ο Στιβεν Κινγκ τον θεωρεί τον μεγαλύτερο σύγχρονο συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων, οι Times της Νέας Υόρκης τον υμνούν, η τηλεοπτική σειρά «The wire» στην Αμερική, για την οποία γράφει το σενάριο, κάνει τεράστια επιτυχία. Κατάγεται από τη Βορδόνια, με γιαγιά από την Καστανιά.

Είναι ο Τζωρτζ Πελεκάνος (George Pelecanos).

Γεννήθηκε το 1957 στην Ουάσινγκτον.

Ο πατέρας του, Παναγιώτης Πελεκάνος, είχε εστιατόριο και από μικρός δούλεψε στο εστιατόριο του πατέρα του. Εκεί πολλοί υπάλληλοι

του πατέρα του ήταν μαύροι, έτσι έρχεται σε επαφή με την κουλτούρα τους, παίζει μαζί τους μπάσκετ, πηγαίνει στα πάρτι τους, αγαπά την μουσική τους, μιλά τη γλώσσα τους.

Όλα αυτά γράφονται μέσα του, έτσι στα βιβλία του δεν αναφέρεται σαν μακρινός παρατηρητής των απόκληρων, των μη προνομιούχων της αμερικανικής κοινωνίας, οι ιστορίες του δεν είναι μόνο κλέφτες και αστυνόμοι, αλλά καταγράφει με ενάργεια την κοινωνική ένταση.

Αφού εργάστηκε σαν λαυτζέρης, μάγειρας, πωλητής, εργάτης, αποφασίζει να σπουδάσει κινηματογράφο στο Πανεπιστήμιο του Μέριλαντ. Στο τελευταίο έτος παίρνει σαν επιλεγμένο μάθημα αστυνομική λογοτεχνία. Στην πορεία διαβάζοντας αστυνομική λογοτεχνία

α ενθουσιάζεται και αλλάζει πορεία. Έτσι αντί να γυρίζει ταινίες αποφασίζει να γράψει ένα βιβλίο. Το 1992 εκδίδει το πρώτο του βιβλίο. Έχει γράψει 16 βιβλία, πολλά από αυτά έχουν μεταφραστεί και στα ελληνικά. Συνεργάζεται με περιοδικά Mojo, GQ, Uncut, τη Washington Post και είναι από τους σεναριογράφους των τηλεοπτικών σειρών «Wire» και «Tempe»

Κάθε Κυριακή εκκλησιάζεται με τη γυναίκα του και τα τρία παιδιά του στην ελληνορθόδοξη εκκλησία της Αγίας Σοφίας της Ουάσινγκτον και νιώθει υπερήφανος για την καταγωγή του.

Στα βιβλιοπωλεία τα βιβλία του κυκλοφορούν από τις εκδόσεις «Οξύ» και «Πατάκη» όπως «Ο βασιλιάς του πεζοδρομίου», «Γλυκειά αιωνιότητα», «Φλεγόμενη πόλη»,

«Ζήτημα τιμής», «Ο κηπουρός της νύχτας» και «Drama city»

Όσο για το μέλλον, λέει: «θα είμαι ένας “yegos” , που θα συνεχίζει να γράφει βιβλία και σενάρια».

Μέσα από αυτές τις στήλες θέλω να προτείνω στο Σύλλογό μας τον Πολυδεύκη να αναλάβει την πρωτοβουλία, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, Νομαρχία, Δήμο, να προσκαλέσουν στον τόπο μας αυτόν τον σπουδαίο Έλληνα της διασποράς, που τιμά τον τόπο μας και να τον βραβεύσουν. Αυτό το λιτό βραβείο θα είναι ένα βραβείο για όλους τους ξενιτεμένους του τόπου μας, που έζησαν και ζουν στα ξένα, που πρόκοψαν και δημιουργούν, αλλά το βλέμμα τους και η καρδιά τους φτερουγίζει για τα πατρικά χρώματα.

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

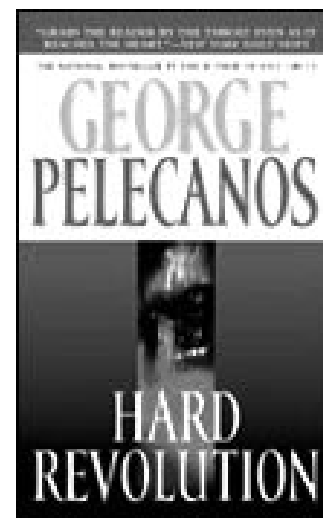
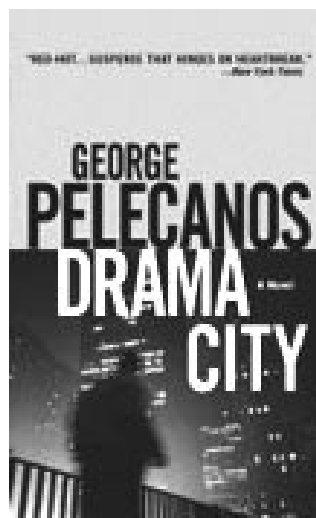
"Είμαι περήφανος που είμαι ένας από εσάς"

- ▶ Ο Ομπάμα δηλώνει φανατικός αναγνώστης του και περιμένει το καινούργιο βιβλίο του, για να το διαβάσει στις διακοπές του
- ▶ Ο Στιβεν Κινγκ τον θεωρεί τον μεγαλύτερο σύγχρονο συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων
- ▶ Οι Times της Νέας Υόρκης τον υμνούν
- ▶ Κατάγεται από τη Βορδόνια, με γιαγιά από την Καστανιά

Ο G. Pelecanos σε εξώφυλλο του αμερικανικού περιοδικού STOPSMILING (αριστερά) και κάτω δύο από τα βιβλία που έχει γράψει.

Το υλικό το πήραμε από το site του εκδότη του στις ΗΠΑ

- Τι θυμάστε από τις διηγήσεις των γονιών σας για τη Βορδόνια και την περιοχή;

- Ο παππούς μου, από την πλευρά του πατέρα μου, ήταν από τη Βορδόνια, η σύζυγος του από την Καστανιά. Από την πλευρά της μητέρας μου, η γιαγιά μου ήταν από τον Αγιάνη. Ο παππούς μου από αυτή την πλευρά ήταν από την Κουμουστά.

Μεγαλώνοντας άκουγα αφηγήσεις για αυτά τα χωριά πολύ συχνά.

Ήταν τόσο ενδιαφέρον επιτέλους, να τα δω από κοντά, όταν βρέθηκα στην Ελλάδα για πρώτη φορά πριν από τριάντα χρόνια. Όταν αυτοί οι άνθρωποι άφηναν τα χωριά για να έλθουν στην Αμερική πολλοί

δεν είδαν ποτέ ξανά τους γονείς ή τους αδελφούς και τις αδελφές τους. Αγάπησαν αυτήν την χώρα, όμως οι αναμνήσεις στην ξενιτιά ήταν γλυκόπικρες.

- Πως νιώσατε όταν επισκεφτήκατε το χωριό;

- Αισθάνθηκα ευγνώμων για όλα όσα έχω στην Αμερική και με σεβασμό είδα τις ρίζες μου.

Περήφανος, όπως πάντα, για τα χαρίσματα των ανθρώπων μου.

- Έχετε επισκεφτεί τη Βορδόνια δύο φορές, Ο πατέρας σας πώς ένοιωσε, όταν σας έδειξε τον τόπο που γεννήθηκε, τα μέρη που έζησε;

- Ναι, πήγα στο σπίτι του. Ο ίδιος ο πατέρας μου δεν

το θυμόταν. Όταν ήρθε στην Αμερική, ήταν παιδάκι, που μόλις άρχιζε να περπατάει. Πιστεύω ότι ήταν μια συναισθηματική εμπειρία για αυτόν και για μένα μια συγκινητική ώθηση για εμπρός.

- Στην Αμερική έχετε επαφή με άτομα που κατάγονται από τη Βορδόνια ή τη γύρω περιοχή;

- Δύο άνθρωποι που γεννήθηκαν στην Βορδόνια, ο George και ο Mike (συγγνώμη όμως δεν μπορώ να θυμηθώ το επώνυμο τους) είχαν ένα εστιατόριο ακριβώς έξω από το D.C., που λεγότανε Plato's Palace. Όταν ανακαλύψαμε ότι είχαμε ρίζες από το ίδιο χωριό, γίναμε φίλοι.

Αυτοί πουλούσαν επίσης

και ελαιόλαδο από τη Βορδόνια στο μαγαζί τους.

Συνήθιζα να πηγαίνω εκεί συχνά με τη μαμά και τον μπαμπά μου για φαγητό, όσο ζούσε ο πατέρας μου.

Πραγματικά καλοί άνθρωποι, είχαν πίνακες και φωτογραφίες του χωριού γύρω στους τοίχους. Δυστυχώς, έκλεισαν το κατάστημα, αλλά εγώ ακόμα τους συναντώ στο τουρνουά μπάσκετ της Εκκλησίας, όπου παίρνουν μέρος τα παιδιά μας.

- Είστε ένας επιτυχημένος συγγραφέας με παγκόσμια φήμη, τι μήνυμα θα θέλατε να στείλετε στους κατοίκους της περιοχής;

- Είμαι περήφανος που είμαι ένας από εσάς.

Βορδόνια: Ιστορική διαδρομή

Οι δύο μεγάλες πηγές του Αγιάνη κοντά στη Σουλήνα και της Αγίας Παρασκευής στην Απάνω Χώρα, τα νερά του Ευρώτα και το σχετικά εύφορο έδαφος υπήρξαν αιτίες, ώστε αυτή η περιοχή να κατοικηθεί από τα παλιά χρόνια. Ο Πausanίας αναφέρει το Χαράκωμα μεταξύ Πελλάνας και Σπάρτης χωρίς να διευκρινίζει τη θέση του και αν ήταν πόλη ή οχυρό. Παλαιοί Βορδονιάτες διηγούνται, ότι το 1927 βρήκαν στο κάμφο ένα μάρμαρο που επάνω ήταν σκαλισμένο ένα δρεπάνι, δεν γνώριζαν τι ήταν και το πέταξαν. Το δρεπάνι ελάμβαναν ως έπαθλο καρτερίας οι νέοι που μαστιγώνονταν στο βωμό της Ορθίας Αρτέμιδας. Ευρήματα από τοίχια και σπασμένους κεράμους βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη την περιφέρεια του Βορδονιάτικου Κάμπου, γεγονός που σημαίνει ότι η περιοχή κατοικείται από τους αρχαϊκούς χρόνους.

Η Βορδόνια ως αυτοτελής κοινότητα, ιστορικά προσδιορίζεται από την εποχή του Βυζαντίου, όταν βρισκόταν στον κάμφο, κοντά στον Ευρώτα. Εδώ ο Γ. Αναγνωστόπουλος τοποθέτησε το Μεσαιωνικό Νίκλι, χωρίς όμως πειστικά επιχειρήματα. Κατά αυτόν, στο Νίκλι, από το 1206 επικρατούν οι Φράγκοι και αργότερα οι Ενετοί μέχρι και το 1294-1295, όπου το καταλαμβάνουν και το καταστρέφουν οι Βυζαντινοί υπό τον Στρατηγό του Μυστρά Αρσάνη. Ο Αρσάνης κατεδάφισε το Κάστρο του Νικλίου, το οποίο, έκρινε ότι

είναι σε πεδινή περιοχή και αποτελούσε εύκολο στόχο. Οι κάτοικοι του Νικλίου μεταφέρθηκαν στις γύρω περιοχές και κυρίως στη Βορδόνια. Οι Βυζαντινοί, αμέσως μετά σε αναπήρωση του Κάστρου που κατέστρεψαν και για την ασφάλεια της περιοχής, έκτισαν ψηλότερα σε ασφαλέστερα σημεία τα δύο Κάστρα, το ένα της Βορδόνιας και το άλλο του Καστρίου (ερευνητέον το δεύτερο Κάστρο είναι του Καστρίου ή αυτό του «Γουλά» στον κάμφο), παρόμοια σε φύση και θέση με αυτό του Μυστρά, αλλά μικρότερα. Και τα δύο αυτά Κάστρα καταστράφηκαν από τον Μωάμεθ τον Πορθητή, το 1460.

Γύρω από το Κάστρο της Βορδόνιας αναπτύσσονται οικισμοί με οχυρωματικό χαρακτήρα και αποτελούν μέρος του Δεσποτάτου του Μυστρά. Τη μητρόπολη Πάνω χώρα, πλαισιώνουν σταδιακά οι Όραχος, Σουλήνα, Παπαδιάνικα, Λόπεση και τα Χάνια αργότερα Κάμπος. Κατά τους τελευταίους βυζαντινούς χρόνους, η Βορδόνια κατείχετο από το Δημήτριο Παλαιολόγο και στη συνέχεια τον αδελφό του Θωμά.

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας τα κάστρα του Μυστρά και της Βορδόνιας βρίσκονταν σε διαρκή επικοινωνία και οργάνωναν συχνά εξεγέρσεις κατά των Τούρκων. Φαίνεται δε πως στον Τουρκο-Ενετικό πόλεμο του 1463-1471 χρησιμοποιήθηκε, αν και κατεστραμμένο. Διοικητής του ήταν ο Έλληνας στρατιωτικός Επιφάνειος Κλαδάς.

Το 1712 χτίζεται ο ναός του Αγίου Δημητρίου, που μέχρι σήμερα σώζονται ερείπιά του. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας υπήρξε ορμητήριο των αγωνιστών και χρησίμευε και ως κοιμητήριο. Διέθετε εικόνες του 1700 και τοιχογραφίες, οι οποίες καταστράφηκαν με την κατάρρευση του ναού το 1870. Το 1972 χτίστηκε ο νέος ναός στον οποίο μεταφέρθηκαν και οι παλιές εικόνες.

Στην επανάσταση του 1821 οι Βορδονιάτες συμμετείχαν οδηγούμενοι από την φωτεινή μορφή του οπλαρχηγού Παπα-Οικονόμου Καλομοίρη μέλους της Φιλικής εταιρείας. Εξέχουσα θέση στους αγώνες είχαν και οι οικογένειες του Παναγιώτη Ζωγράφου, του Αναγνώστη Κοπανίτσα, του Δημητράκη και άλλες. Το καλοκαίρι του 1821, ισχυρή ομάδα οπλαρχηγών με πολεμιστές – ανάμεσά τους και ο Παπα-Καλομοίρης με το δικό του μπουλούκι, πολεμούν δίπλα στον Κολοκοτρώνη, για την απελευθέρωση της Τρίπολης, Έλαβε μέρος σε πολλές μάχες και έπεσε μαχόμενος κατά του Δράμαλη στα Βασιλικά της Κορινθίας στις 14-8-1822. Εμβληματική μορφή του αγώνα και ο Παναγιώτης Ζωγράφος με τα παιδιά του, οι οποίοι εικονογράφησαν τις μάχες του Αγώνα και έκαναν και προσωπογραφίες (ειδικό αφιέρωμα γίνεται στη σελίδα των πολιτιστικών).

Η ιστορική πορεία της Βορδόνιας δεν σταματά εδώ, αντιστέκεται στη

Γερμανική κατοχή με χαρακτηριστική τη μάχη 70 ανταρτών εναντίων των εισβολέων Γερμανών.

Οι Βορδονιάτες της ελεύθερης σκέψης και έκφρασης, αντιστάθηκαν και στην κατάλυση των Δημοκρατικών θεσμών στη χώρα μας, το 1967. Πέντε νέοι πέρασαν από Στρατοδικείο, κατηγορούμενοι για την αναγραφή συνθημάτων και πολλοί κάτοικοι φυλακίστηκαν και εξορίστηκαν.

Για την προέλευση του σημερινού ονόματος της Βορδόνιας, ερίζουν πολλές εκδοχές εκ των οποίων η «Βάρδα=θέα» και κατ' επέκταση μπαρδούνι, υποδηλώνοντας το κάστρο ή ψηλό μέρος που χρησιμοποιείται για οχυρό, εκεί οι Βυζαντινοί τοποθετούσαν έμμισθους, κυρίως Αλβανούς στην καταγωγή, που φρουρούσαν τους δρόμους επικοινωνίας με την Πύλη. Άλλη εκδοχή, είναι, να προέρχεται από τη Λατινική λέξη Burdo=Βόρδων=ημίονος, εκ του οποίου το βορδωνοστάσιον και βορδωνάριον=ημιονοστάσιον κατ' επέκταση στάβλοι που διατηρούσαν στην περιοχή οι Βυζαντινή εκτρέφοντας ίππους. Ή από το «βορδωνάρι» δοκός δοκάρι, που σημαίνει ξύλο διαπερασμένο στον όρθιο στύλο του ελαιοτριβείου, που χρησιμοποιείται για την περιστροφή του. Ο Δ. Σιγαλός αναφέρει και τη Γαλλική πόλη Μπορντώ (Bordeaux) – λόγω των αμπελιών. Η ονομασία Σουλήνα έχει Αρβανίτικη προέλευση, ή προέρχονται από το ανδρουνόμο Σούλης-Σουλής και Σουλίνα (όπως το Νικολής και Νικολίνα). Το ίδιο Αρβανίτικη είναι και το Λόπεση που μπορεί όμως να προέρχεται από όνομα (ο Λόπεσης, στου Λόπεση), ενώ ο Όραχος=καρύδια στα σλάβικα ή από το νόραχο=χαρακτηρισμός ιδιάζοντος χαρακτήρα ενός ανθρώπου(π.χ. δεν είναι κακός, όπως φαίνεται, το έχει το νόραχό του).

Από όπου και να προέρχεται η ονομασία της Βορδόνιας και των οικισμών της παρουσιάζει μια δυναμική παρουσία στην ιστορία, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα αποτελώντας την πρωτοπορία της περιοχής.

Ε. Λαμπή, Ε. Βλαχογιάννη

Βιβλιογραφία:

1. *Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν "Ελευθερουδάκη"*
2. *Διονυσίου Ι. Σιγαλού. "Ιστορία, Η Σπάρτη και η Λακεδαιμόν", Αθήνα.*

Πάντα ζωηρή και πρωτοπόρα

Κυριακή μεσημέρι, ο ουρανός βαρύς, αλλά μας περιμένουν στο σπίτι του Δημήτρη Έρη, ο ίδιος και ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου της Βορδόνιας Αλέξανδρος Βουνάσης, να συζητήσουμε για την παρουσίαση του χωριού στο επόμενο τεύχος του Πολυδεύκη. Ο κουραμπιές που μας κέρασαν πεντανόστιμος και ένα τσιπουράκι βέβαια ήταν ότι έπρεπε. Η Βορδόνια έχει σίγουρα δυναμική, με νέες οικογένειες και παιδιά, με πραγματικό πληθυσμό περίπου 400 κατοίκους. Οι κύριες ασχολίες γεωργικές, μελισσοκομία και λίγη κτηνοτροφία. Εδώ ο Συνεταιρισμός, ο πιο δραστήριος των Βορειών Δήμων, προσπαθεί για την προώθηση του παρθένου ελαιολάδου και καλύτερες τιμές. Στη συζήτηση πολλές είναι οι αναφορές για Βορδονιάτες από την εποχή του Βυζαντίου μέχρι σήμερα.

Οι οικισμοί διάσπαρτοι, καρπούλια του Ταυγέτου, στέκουν υπερήφανα αγναντεύοντας τον Ευρώτα. Με το αμάξι κάνουμε μια μεγάλη βόλτα. Πρώτη στάση στην Αγία Παρασκευή. Εδώ ο πολιτιστικός Σύλλογος έχει φτιάξει καταπληκτικά πετρόχιστα καμάρια και αμφιθεατρικό χώρο. Ονομαστό το πανηγύρι στις 26 του Ιουλίου. Μην το χάσετε. Από εδώ ξεκινάει το μονοπάτι για το κάστρο, δυστυχώς δύσβατο. Δίνουμε την υπόσχεση ότι το Καλοκαίρι ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βορδόνιας και ο Πολυδεύκης θα κάνουμε εξόρμηση με τα εργαλεία μας, να καθαρίσουμε το μονοπάτι, ώστε να γίνει επισκέψιμο το κάστρο. Και μετά, στη σκιά των δέντρων της Αγίας Παρασκευής, θα ξαποστάσουμε με γλέντι. Εξάλλου ο Δημήτρης Έρης είναι εξαιρετικός λαϊκός οργανοπαίχτης, καθώς και αρκετά παιδιά από το χωριό

μαθαίνουν παραδοσιακά και λαϊκά όργανα.

Συνεχίζουμε στην Πάνω Χώρα, με τα πανέμορφα αρχοντικά. Μπροστά στην εκκλησία των Εισοδίων της Θεοτόκου στέκει η προτομή του Πάπα Καλομοίρη, φιλοτεχνημένη από τον Μιχάλη Κάσση.

Στον Όραχο περνάμε από το σπίτι της οικογένειας του Παναγιώτη Ζωγράφου. Η πλατεία εντυπωσιακή, με πιο εντυπωσιακό το ναό της Υπαπαντής, με τα μαρμάρια ανάγλυφά του στην είσοδο, φερμένα από το Μυστρά. Το ξύλινο τέμπλο αποτελείται από 18 εικόνες, έργα του ιερέα και αγιογράφου Αριστείδη Ζωγράφου. Στην πλατεία γίνονται γλέντια, ονομαστό αυτό που γίνεται τις απόκριες. Πάνω από την πλατεία στο καφενείο παντοπωλείο της Μαρίας Καλομοίρη, αξίζει να ξαποστάσεις και, αν είσαι τυ-

χερός, μπορεί να δοκιμάσεις και τις εξαιρετικές συνταγές της. Στη Σουλήνα δεσπόζει το αρχοντικό του Παναγιώτη Λιναρδάκη, έμπορου μεταξιού και μεγαλοκτηματία του 19^{ου} αιώνα. Πιο κάτω, το φράγκικο καμαράκι με τους τρεις κρουνούς. Στη Μούργια, το πέτρινο σπίτι, ο μύλος και η νεροτριβή του Κοπανίτσα αγναντεύουν τον κάμπο.

Η Βορδόνια ατενίζει το μέλλον δυναμικά. Είναι βέβαιο ότι η λάμψη στα μάτια των παιδιών της, είναι εγγύηση.

Ε. Βλαχογιάννη, Ε. Λαμπή

Ευχαριστούμε για τις πληροφορίες τους

Αλέξανδρο Βουνάση και Δημήτρη Έρη.

Στο επόμενο τεύχος αφιέρωμα στο Γιωργίτσι.

Δραστηριότητες συλλόγων

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε ο Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Καστορείου κατά τις εκλογές που διενεργήθηκαν στις 09/05/2010. Εξελέγησαν: Πρόεδρος ο Αθανάσιος Γεωργ. Δημητρακόπουλος, Αντιπρόεδρος ο Άρης Κουρεμπής, Γραμματέας η Άβα Μπουλούμπαση – Μπασκουρέλου, Ταμίας η Μαρία Σμυρνιού – Γιακουμάκη και μέλος η Ράνια Παν. Θεοδωρακοπούλου. Ευχόμαστε σε όλους τους εκλεγέντες καλή επιτυχία στο έργο και τις επιδιώξεις του Συλλόγου τους.

Στις 06/06/2010, ο Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Καστορείου πραγματοποίησε μονοήμερη εκδρομή στη Μεθώνη, Πύλο και Κορώνη. Η συμμετοχή των εκδρομικών ήταν μεγάλη και από ότι μας είπαν, πέρασαν υπέροχα.

Σε νέο γραφείο εγκαταστάθηκε ο Σύλλογος Φίλων Ταυγέ-

του «ΛΟΥΣΙΝΑ» που του παραχωρήθηκε από τον Δήμο, στο κτήριο του Σπυρόπουλου, στην πλατεία. Ευχόμαστε καλορίζικοι και να έχετε πολλές και καλές δραστηριότητες.

Στην Πελλάνα ιδρύθηκε Σύλλογος με την επωνυμία Πολιτιστικός Σύλλογος για την Προστασία της Αρχαίας και της Σύγχρονης Ιστορίας και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Πελλάνας "Η Λακεδαίμων", με προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο τους: Ιωάννη Ρασσιά, Ελένη Μιχαλοπούλου, Θεώνη Καλομοίρη, Κανέλλα Κουλόγιαννη, Κωνσταντίνο Γκλέκα. Τους ευχόμαστε καλή επιτυχία στο έργο του.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΦΙΛΩΝ ΤΑΥΓΕΤΟΥ «ΛΟΥΣΙΝΑ»

Αποκαταστάθηκε η λειτουργία του φαραγγιού ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ-ΜΥΛΟΙ-ΠΛΑ-

ΤΑΝΙΑ-ΓΕΩΡΓΙΤΣΙ από τα μέσα Μαΐου, που είχε καταστραφεί μετά τις πλημμύρες του Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2009. Τις σχετικές εργασίες ανέλαβε ομάδα αποτελούμενη από μέλη του Συλλόγου, τον εργολάβο που είχε διαμορφώσει το φαράγγι και τον ακούραστο Βαγγέλη Νικολακάκη και με την συμπαράσταση του Δήμου Πελλάνας.

Επεκτείνουμε και σηματοδοτήσαμε το μονοπάτι της κορυφογραμμής από Άγιο Παντελεήμονα μέχρι τον Άγιο Νικόλαο (θαυμάσια, ελατοσκέπαστη και εύκολη διαδρομή στην κορυφογραμμή. Από εκεί μέσω του δασικού δρόμου φθάνουμε στο Σταυρούλη και τη Λουσίνα).

Ανοίχτηκε και σηματοδοτήθηκε το μονοπάτι από του Λάττα - Κούκου ράχη και

μέχρι την κορυφογραμμή, το οποίο συναντά το μονοπάτι Άγιος Παντελεήμονας - Άγιος Νικόλαος.

Έγινε επέκταση και σηματοδότηση του μονοπατιού Γεωργίτσι – κορυφογραμμή, από την κορυφογραμμή μέχρι και το Νιχώρι. Εδώ ο σύλλογος ευχαριστεί θερμά τον Κώστα Μιχαλόπουλο από την Πελλάνα για τη σημαντικότερη και μοναδική προσφορά του. Είναι ο πρωτεργάτης της διάνοιξης του μονοπατιού από το Λογανικό μέχρι το Γεωργίτσι.

Έγινε η χάραξη του μονοπατιού από Βασιινιά προς Σουσιάνους – Λυκοδιάσελο – Λογγάστρα. Η σηματοδότηση Βασιινιά – Σουσιάνοι έχει προγραμματιστεί για τις αρχές Ιουλίου.

Κ. Λαγανάς

► Η άσχημη οικονομική κατάσταση της χώρας μας επηρεάζει κάθε μέρα όλο και περισσότερο την καθημερινότητά μας. Αποτέλεσμα αυτής και η μείωση των εφημεριών στο Κέντρο Υγείας Καστορείου. Για το θέμα, επιτροπή από φορείς, αποτελούμενη από τον Αντιδήμαρχο Γιάννη Μακρυγιάννη, τον Θανάση Δημητρακόπουλο και την κ. Άβα Μπουλούμπαση-Μπασκουρέλου Πρόεδρο και Γραμματέα αντίστοιχα του Εμποροεπαγγελματικού Συλλόγου Καστορείου και την Βαβάρια Κεμερίδου-Λιακοπούλου εκ μέρους του Συλλόγου μας «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ», επισκέφτηκε τον Πρόεδρο του Νοσοκομείου Σπάρτης κ. Κουφό, όπου και υπάγεται το Κέντρο Υγείας, και του εξέθεσε τα προβλήματα που ανακύπτουν από τις περικοπές στις εφημερίες. Στην περιοχή μας, που είναι κυρίως αγροτική, με μεγάλο κίνδυνο εργατικών ατυχημάτων, με προβληματικούς δρόμους και μακρινή απόσταση

σε ορισμένα διαμερίσματα, που φθάνει τα 40 χιλ. από το Νοσοκομείο Σπάρτης, όπως ο Λογανικός, είναι επικίνδυνο να μην υπάρχει πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη. Παρά την αναγνώριση του προβλήματος από τον Πρόεδρο του Νοσοκομείου σε ανοιχτή συνάντηση που είχε στο Καστόρειο με την παραπάνω Επιτροπή αλλά και πολλούς παρευρισκόμενους συμπολίτες μας, το πρόβλημα δεν λύθηκε. Από ότι είπε, η μόνη περίπτωση ιατρικής κάλυψης, καθ' όλο το 24ωρο, είναι η περίπτωση, που το Κ.Υ. Καστορείου συσταθεί σε Οργανισμό και υπαχθούν σε αυτόν τα Αγροτικά Ιατρεία Γεωργιτσίου και Λογανικού. Προς το παρόν το Κ.Υ. Καστορείου θα παρέχει ιατρική φροντίδα τα πρωινά των εργασιμων ημερών, τα Σαββατοκύριακα επί 24ωρου βάσεως και κάποια απογεύματα, όπως θα αναγράφονται σε αναρτημένο μηνιαίο πρόγραμμα στην είσοδο του Ιατρείου.

► Πρωτοποριακή για την περιοχή μας και πολύ ενδιαφέρουσα ήταν η έκθεση χαλιών, που πραγματοποιήθηκε στο Γεωργίτσι, στον Ξενώνα «το Μπαλκόνι του Ταυγέτου» Τα χαλιά ήταν άριστης ποιότητας και πολύ ωραία, οι τιμές τους ανάλογες της ποιότητάς τους, αλλά μάλλον υψηλές για τα δικά μας βαλάντια. Όμως χαρήκαμε και μόνο που τα είδαμε.

► Με ενέργειες του Δήμου ανοίχτηκε ο δρόμος που είχε κλείσει, από το Σταυρούλη μέχρι και το εκκλησάκι πάνω από τον Πισαγιάννη. Ένας δρόμος που αξίζει να τον περπατήσουμε.

► Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούν σε αυτή τη στήλη τα ονόματα συμπατριωτών μας που, όταν παρίσταται ανάγκη, προστρέχουν, βοηθούν και συνδράμουν αφιλοκερδώς. Και προς τιμή μας και τιμή τους είναι πάρα πολλοί στην Κωμόπολή μας. Εδώ αναφέρουμε τον Τάκη Μουτή, που

πρόσφερε τα μηχανήματά του για τον καθαρισμό του χώρου κάτω στη Γέφυρα και την επαναφορά της κοίτης του ποταμού Κάστορα και τον Γιώργο Παρασκευόπουλο, που πρόσφερε τα υλικά για τη μεταφορά του νερού στο καμάρι της Γέφυρας.

► Μπορεί να κατηγορηθούμε ότι έχουμε μια εμμονή στα σκουπίδια, αλλά πώς να μην προσέξει κανείς ότι στα αυλάκια μας, που είναι το στολίδι του χωριού μας, εκτός από νερό διέρχονται πάσης φύσεως σκουπίδια, πλαστικά μπουκάλια, κουτιά από αναψυκτικά και κονσέρβες, χαρτιά και ότι άλλο μπορεί να φαντασθεί κανείς. Όλα αυτά καταλήγουν στις αυλές ή στους κήπους των συμπατριωτών μας όταν ποτίζουν. Και η λύση δεν είναι να σκεπαστούν τα αυλάκια, η λύση είναι να γίνουμε εμείς, όλοι μας, πιο προσεκτικοί.

Ελένη Βλαχογιάννη

Ο τόπος μας: Ένα ολόκληρο σχολείο

Σε μια εποχή που η καταξίωση του καθενός κρίνεται από τις σπουδές του και το μορφωτικό του επίπεδο, από τη θέση του στην κοινωνία και την οικονομική του ευμάρεια, το σχολείο καλείται να γίνει ο φορέας εκείνος που θα οδηγήσει το νέο άνθρωπο στην επιτυχία.

Άραγε, το σχολείο τον κάνει όμως και καλύτερο άνθρωπο;

Άραγε, το σχολείο κάνει το νέο άνθρωπο να αγαπήσει τη μάθηση;

Άραγε, του μαθαίνει αυτά που πραγματικά χρειάζεται στην ενήλικη ζωή του;

Οι περισσότεροι σίγουρα θα απαντήσουν όχι.

Στη μνήμη μου έχει καταγραφεί ένα περιστατικό που πάντα το αναφέρω στους σπουδαστές μου και στα σεμινάρια γονέων. Η κόρη μου είναι 4 ετών και εγώ ως καλή και ψαγμένη μαμά της αγοράζω βιβλία με ζώα και πάλι βιβλία και καθόμαστε ώρες ατελείωτες να τα μελετάμε. Μέσα σε αυτά υπάρχουν και τα ζώα της φάρμας και κυρίως οι αγελάδες. Ένα Πάσχα που έχουμε προγραμματίσει να έρθουμε στο Καστόρι, την ενημερώνω ότι θα πάμε να δούμε από κοντά τη «Φάρμα Σκαφιδά». Ξετρελαμένη η μικρή... ξυπνά και ονειρεύεται με την ιδέα αυτή, να δει από κοντά τα ζώα και κυρίως τις αγελάδες.

Όταν, επιτέλους, έφτασε αυτή η ποθητή ώρα και το παιδί κατέβηκε από το αυτοκίνητο και αντίκρισε τις αγελάδες την έπιασε κρίση πανικού, έκλεγε, ούρλιαζε και σχεδόν

Η πραγματικότητα φάνταζε «τρομακτική».

Το εκπαιδευτικό σύστημα και όλα τα μέσα πληροφόρησης, με κυρίαρχο το internet, μας παρέχουν μια αστείρευτη πηγή γνώσεων που είναι σεβαστή και αναγκαία, απέχει όμως πολύ από την πραγματικότητα.

Η ΝΕΑ ΑΓΩΓΗ θέλει τον νέο άνθρωπο έξω από τη σχολική τάξη και μακριά από τον υπολογιστή. «Οι σύγχρονες τεχνικές και παιδαγωγικές πρακτικές θέλουν τη ΖΩΗ να μπαίνει στο σχολείο και αυτό με τη σειρά του να τρέχει όσο μπορεί περισσότερο να συναντήσει τη ΖΩΗ».

(S. Freinet)

Ο τόπος μας είναι από μόνος του ένα ανοιχτό σχολείο, που κάθε εκπαιδευτικός και κάθε γονιός πρέπει να εκμεταλλευτεί.

Ο τόπος μας και οι άνθρωποί του πρέπει να αποτελέσουν τους καλύτερους κοινωνικούς συνεργάτες του σχολείου. Ως σημαντικότεροι κοινωνικοί συνεργάτες θεωρούνται οι γονείς, οι σύλλογοί τους, οι συνοικιακοί σύμβουλοι, οι πολιτιστικοί σύλλογοι, οι επαγγελματίες του τόπου, οι παππούδες και οι γιαγιάδες.

Όλοι οι πιο πάνω μπορούν να έχουν μια αμφίδρομη σχέση με το σχολείο. Οι μαθητές οφείλουν να βγαίνουν από τα στενά πλαίσια της σχολικής τάξης και να τους επισκέπτονται στο χώρο τους, να γνωρίζουν τη φύση του επαγγέλματος. Αλλά και οι κοινωνικοί συνεργά-

τική ζωή του τόπου.

Ένα τέτοιο κοινωνικό-εκπαιδευτικό project-σχέδιο δράσης, που ήδη εφαρμόζεται, είναι το καρναβάλι. Σχολική μονάδα και κοινωνία συμπράττουν προκειμένου να αναβιώσουν ήθη και έθιμα και να συμβάλουν στην ψυχαγωγία του τόπου.

Τι οφέλη λοιπόν θα είχαν μαθη-

ομογένειας;

Και πόσα άλλα θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί.....

Όσο και αν φαντάζει περίεργο και τα παιδιά, που ζουν και μεγαλώνουν στους Βόρειους Δήμους, πρώτα βλέπουν την αγελάδα και την κατσίκα στο βιβλίο και μετά ζωντανή. Πρώτα παπαγαλίζουν

Ο τόπος μας και οι άνθρωποί του πρέπει να αποτελέσουν τους καλύτερους κοινωνικούς συνεργάτες του σχολείου.

τές και κοινωνία:

Αν αποφάσιζαν να κάνουν από κοινού ένα ιστορικό χρονογράφημα της περιοχής;

Αν αποφάσιζαν να καταγράψουν την πανίδα και χλωρίδα των Βορείων Δήμων;

Αν αποφάσιζαν να κάνουν χαρτογράφηση της περιοχής;

Αν αποφάσιζαν να κάνουν λεπτομερή ανάλυση της εξέλιξης των επαγγελμάτων;

Αν έψαχναν ιστορικά αρχεία και εκτιμούσαν την πληθυσμιακή εξέλιξη της περιοχής;

Αν σχεδίαζαν, οργάνωναν και λειτουργούσαν ένα Λαογραφικό Μουσείο;

Αν σχεδίαζαν, οργάνωναν και λειτουργούσαν μια σύγχρονη Βιβλιοθήκη;

Αν κατέγραφαν και μελετούσαν την αρχιτεκτονική των οικημάτων και την εξέλιξή τους;

Αν σχεδίαζαν, οργάνωναν και αναβίωναν παλιά ήθη και έθιμα ενσωματώνοντάς τα στο σημερινό τρόπο ζωής;

Αν στο σχολείο διδασκόταν το μάθημα Αγωγή Υγείας και οι μαθητές συνέβαλλαν στην ενημέρωση της κοινής γνώμης για διάφορα ιατρικά θέματα, κάνοντας έρευνες και ημερίδες;

Αν πραγματοποιούσαν από κοινού επισκέψεις στην ενδοχώρα και στο εξωτερικό με τη βοήθεια της

τις διαφορές των κωνοφόρων, των φυλλοβόλων και αειθαλών δέντρων και πολύ αργότερα τις ανακαλύπτουν βιωματικά. Στα βιβλία μαθαίνουν για τα πετρώματα και τις χημικές τους ιδιότητες και ποτέ δεν βγαίνουν έξω να συλλέξουν και να πειραματιστούν με αυτά.

Ας αναλογιστούμε, ας δράσουμε, ας τολμήσουμε

Γιατί:

Εκατό χρόνια από

τόρα

Δεν θα έχει σημασία τι αυτοκίνητο οδηγούσα

Σε τι

σπίτι ζούσα

Πόσα χρήματα είχα στην τράπεζά μου,

Ούτε πώς έμοιαζαν τα ρούχα μου.

Αλλά ο κόσμος ίσως είναι λίγο καλύτερος

Γιατί ΥΠΗΡΞΑ ΣΗ-

MANTIKH

ΣΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΠΑΙ-

ΔΙΟΥ

(αγνώστου συγγραφέα)

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ,

απόφοιτος Φιλοσοφίας -Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών και Τμήματος Παιδαγωγών Προσχολικής Ηλικίας ΑΤΕΙ Αθήνας, εκπαιδευτικός Β/θμιας εκπαίδευσης.

Το εκπαιδευτικό σύστημα και όλα τα μέσα πληροφόρησης, με κυρίαρχο το internet, μας παρέχουν μια αστείρευτη πηγή γνώσεων που είναι σεβαστή και αναγκαία, απέχει όμως πολύ από την πραγματικότητα.

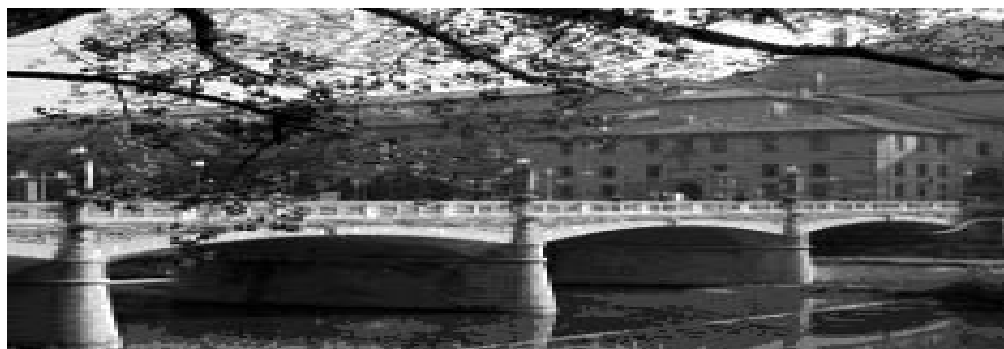
λιποθύμησε. Τι της είχε συμβεί; Απλούστατα στα βιβλία η αγελάδα κάλυπτε το χώρο των 5-15 εκατοστών το πολύ. Η πραγματικότητα, όμως, θέλει την αγελάδα να είναι 3 με 4 κυβικά, ένα ον που κινείται, είναι αδιάφορο και ....μυρίζει.

τες να επισκέπτονται το σχολείο προκειμένου να ενημερώσουν, να βοηθήσουν, να οργανώσουν, να φέρουν σε πέρας ένα σχέδιο δράσης μαζί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, το οποίο θα έχει γενικότερο αντίκτυπο στην κοινω-

Ένα μικρό ποτάμι στην Πάρμα της Ιταλίας

Ο ποταμός Πάρμα είναι ένας μεγάλος χείμαρρος 92 km, με πηγές στα Απέννινα (Tuscan-Emilian Apennine). Διασχίζει την κοιλάδα της Πάρμας και την πόλη της Πάρμας, που τη χωρίζει στα δύο και εκβάλλει στον ποταμό Πάδο (Ρο), ο οποίος με τη σειρά του εκβάλλει στην Αδριατική θάλασσα. Ο Πάδος ταυτοποιείται για πρώτη φορά από ιστορικούς και

γεωγράφους των Ελληνορωμαϊκών χρόνων. Οι ποιητές τον αποκάλεσαν Ηριδανό. Ο Ηρόδοτος διαφωνεί για το όνομα Ηριδανός, δεδομένου ότι το θεωρεί ελληνικό όνομα, που αποδίδεται σε Ελληνικό ποτάμι στην Κρήτη.

Και οι μεν Παρμεζιάνοι, το μικρό ποταμάκι τους, τον Πάρμα, τον περιποιούνται και τον έχουν σαν αξιοθέατο, που διασχίζει την πόλη τους, πεντακάθαρο με πανέμορφες γέφυρες, παρότι δεν τους λείπουν τα αξιοθέατα και μάλιστα ιδιαιτέρως εντυπωσιακά. Δυστυχώς, όμως, εμείς, παρότι στην αρχαία ιστορία μας λατρέψαμε τους ποταμούς, σήμερα έχουμε κατακρεουργήσει ότι διασχίζει τη χώρα μας. Στο

Καστόρι, η φύση μας τίμησε με ένα ποτάμι, τον Κάστορα και έναν χείμαρρο, την Κούρνιζα. Τον μεν Κάστορα δεν χάνουμε ευκαιρία να τον υποβαθμίζουμε και να τον ρυπαίνουμε – ακόμη και κατά τον καθαρισμό από τις Δημοτικές Υπηρεσίες, καταστρέφονται οι δρόμοι και τα μονοπάτια, - τη δε Κούρνιζα, αφού ρίξαμε μέσα τις αποχετεύσεις μας, την κουκουλώσαμε, όπως-όπως με έναν άσχημο δρόμο. Κάποτε ο Λ. Νικολόπουλος έλεγε «μην σκεπάστε την Κούρνιζα, είναι στολίδι στην Καστανιά.» Το αηδόνι της Κούρνιζας ποιος το θυμάται;

ΕΛ

Φωτο. Ο ποταμός Πάρμα, στην Πάρμα της Ιταλίας.

Τα ποτάμια της Καστανιάς

Στο βιβλίο του «A Classical and Topographical Tour through Greece, During the years 1801, 1805 and 1806» (Μια Κλασική και Τοπογραφική Περιήγηση στην Ελλάδα, Έτη 1801, 1805 και 1806), τόμος II, έκδοση 1819 (από το αρχείο του Δημήτρη Πελεκάνου), ο Edward Dodwell, περιγράφει την επίσκεψή του στην Καστανιά «.. Συνεχίσαμε το ταξίδι μας, και σε τρία τέταρτα της ώρας (από το Χαράκωμα κοντά στην Πελλάνα) διασχίσαμε έξι ρέματα, όλα να κατεβαίνουν τον Ταΰγετο που απλώνονταν ήσυχα στα δεξιά μας. Από αυτά τα ρέματα το τελευταίο ήταν σημαντικό μεγέθους, και ονομαζόταν το ποτάμι της Καστανιάς, καθώς οι πηγές του ήταν κοντά στο χωριό Καστανιά. Όλα αυτά τα ρέματα

χύνονταν στον Ευρώτα, μετά από μια σύντομη διαδρομή..»

Αυτά τα ποτάμια-ρέματα έχουμε καταφέρει να κακοδιαχειριστούμε, στη νεώτερη ιστορία μας. Έτσι διώξαμε τα αηδόνια από την Κούρνιζα, όπως καταστρέψαμε και το πέτρινο του Ψηλού το γιοφύρι. Το ποτάμι της Καστανιάς – τον Κάστορα το μετατρέψαμε σε σκουπιδότοπο. Ο επισκέπτης του παρόντος, αν οδηγείται από τα κείμενα των παλιών περιηγητών, μάλλον θα απογοητευτεί, αν μας επισκεφθεί.

Όμως, ίσως κάτι μπορεί να σωθεί. Ας φροντίσουμε το ποτάμι μας κι ας σκεφτούμε να αναδείξουμε την Κούρνιζα που απέμεινε σε στολίδι της Καστανιάς.

ΕΛ

Το ζεύγυμά μας

Οι φωτογραφίες του σημερινού φύλλου είναι του Γιάννη Αρφάνη και του Πανάγου Γεώργαρη

Ιστορία του Δημοτικού Σχολείου της Ν. Λιβεράς

Ο πρώτος δάσκαλος Ηλίας Γιαννακόπουλος
(Φωτο. από Γιώργο Μυρίδη)

(Φωτο. από Κατερίνα Κεμερίδου)

Β. Κεμερίδου

Το Δημοτικό Σχολείο Νέας Λιβεράς ιδρύθη τον Ιανουάριο του 1930 ως μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο και άρχισε να λειτουργεί από την 20ή Ιανουαρίου 1930 με διδάσκαλο τον Ηλία Γιαννακόπουλο. Εστεγάσθη κατά πρώτον εις την οικία (κελί) του Αγίου Γεωργίου και με φοιτώντας μαθητάς 52, οι οποίοι προήρχοντο εκ των τριών συν/σμών Καστριού, Νέας Λιβεράς, Σερβείκων. Ως Νέας Λιβεράς έλαβε το όνομα εκ του προσφυγικού Συνοικισμού Νέας Λιβεράς, όστις δικαιούταν Δημοτικό Σχολείο εκ των προσφυγικών αποζημιώσεων. Κατά το σχολικό έτος 1931-32 άρχισαν οι προσπάθειες εξευρέσεως οικοπέδου προς ανέγερση διδακτηρίου. Προς τον σκοπό αυτό εδωρήθη παρά του Δημητρίου Γιαννούλη οικόπεδο εις το οποίο αναγέρθηκε το διδακτήριο τύπου μονοταξίου με μια αίθουσα και ένα γραφείο. Το σχολικό έτος 1936-37 ο διδάσκαλος Ηλίας Γιαννακόπουλος μετατέθηκε και τη διεύθυνση του Σχολείου ανέλαβε ο διδάσκαλος Αθανάσιος Γκαβογιάννης εκ Γορτυνίας Αρκαδίας, έξω από τη Βυτίνα. Το Σχολείο έγινε διτάξιο, φοίτησαν 116 μαθητές. 1938-39 άρχισε η ανέγερση και δεύτερης αίθουσας. 1940-41 αποπεράτωση της

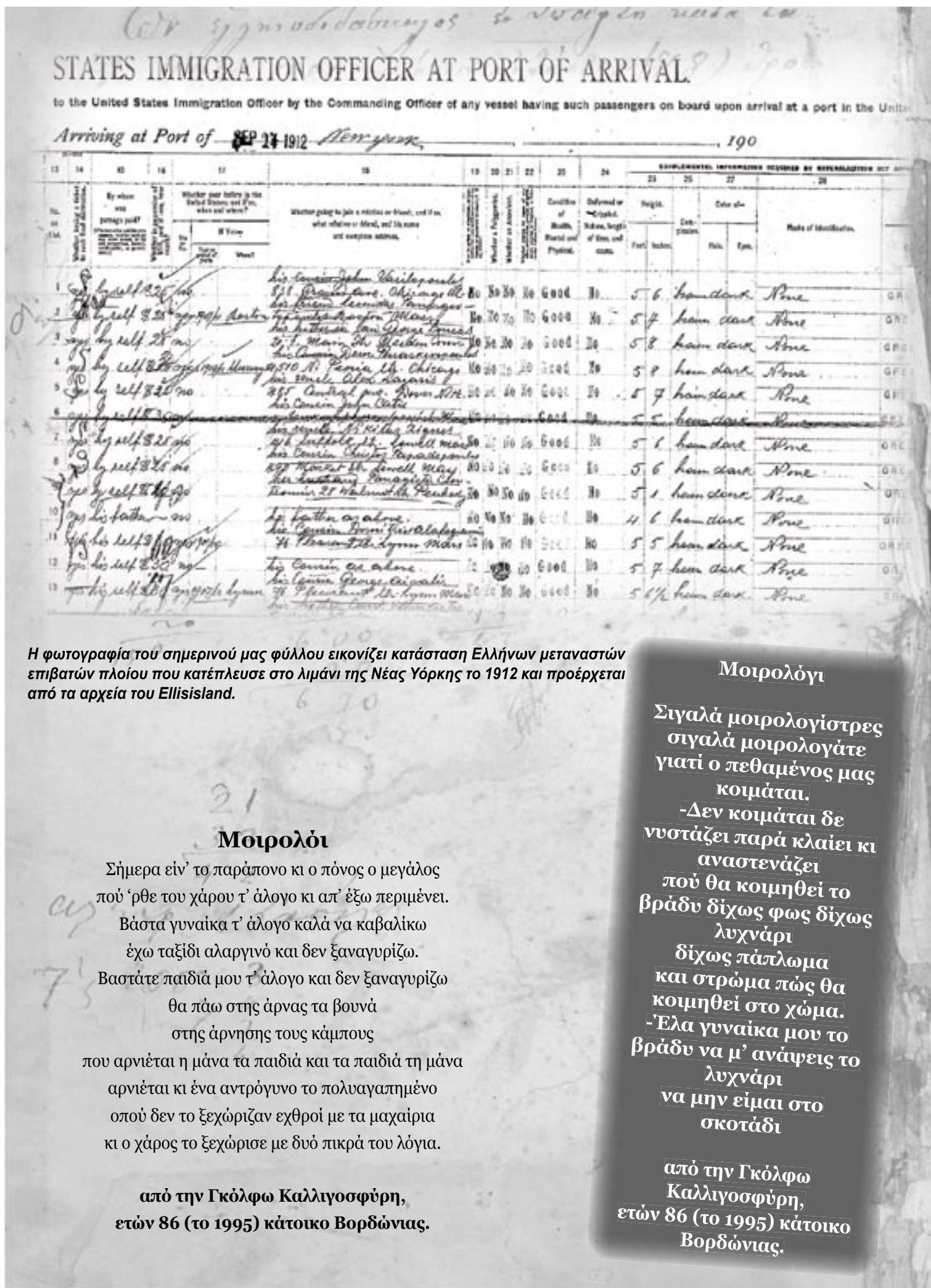
αίθουσας, διδάσκαλος ο ίδιος, μαθητές 155. Το Σχολείο διέκοψε, όπως όλα τα σχολεία λόγω του Αλβανικού πολέμου. Από 1^η Σεπτεμβρίου έως 20 Δεκεμβρίου 1942 φοίτησαν 98 μαθητές (εγγραφέντες 166), λόγω της Κατοχής. Έκτοτε, χρόνο με το χρόνο, ο αριθμός των μαθητών μειώνεται συνέχεια. 1945-46 ο Αθανάσιος Γκαβογιάννης αποσπάστηκε σε άλλο σχολείο και τη Διεύθυνση ανέλαβε η διδασκάλισσα Καλλιόπη Κατσιμπούμπα. 1948-49 (μόνο μέχρι τον Οκτώβριο, λόγω της Ανταρτοκρατίας) και οι μαθητές προσκολλήθηκαν εις το Σχολείο του Καστορείου μέχρι το Φεβρουάριο, οπότε ήλθε προσωρινώς και μέχρι Μαρτίου ο διδάσκαλος Χίος από τον Άγιο Ιωάννη Θεολόγο. Από το Μάρτιο και μέχρι το Πάσχα, ήλθε με απόσπαση ο διδάσκαλος Χρίστος Παπαδόπουλος εκ Τριπόλεως. 1949-50 διδάσκαλοι ο Αθανάσιος Γκαβογιάννης και η Ελένη Σταυροπούλου. Φοιτήσαντες μαθητές 110. Τη σχολική χρονιά 1950-51 ο Αθανάσιος Γκαβογιάννης μετατέθηκε εις Αθήνα και την κενή θέση καταλαμβάνει ο διδάσκαλος Χρίστος Παπαδόπουλος. Τη σχολική χρονιά 1954-55 λειτούργησε και Νυχτερινό Σχολείο με 33 μαθητές (23 κορίτσια από τα οποία η μία παντρεμένη και 10 αγόρια) και διδάσκαλο τον Χρί-

στο Παπαδόπουλο. (Δ/γή 546/28-3-55 του Επιθεωρητού των Δημοτικών Σχολείων Λακεδαιμόνος). Το 1957-58 μετατέθηκε η Ελένη Σταυροπούλου και τοποθετήθηκε εις την θέση της η διδασκάλισσα Ολυμπία Παπαδοπούλου από την Αγόριανη. Σχολικό έτος 1962-63. Κατασκευή οικίας διδασκάλου δύο δωματίων και βοηθητικών χώρων. 1963-64. Η Ολυμπία Παπαδοπούλου μετατέθηκε εις Γεωργίτσιον και τη θέση καταλαμβάνει η διδασκάλισσα Χριστίνα Ανδριανού. 1970-71. Διδάσκαλοι ο Χρίστος Παπαδόπουλος και η Φανή Σκιπιτάρη-Πατσιλίβα (η Χριστίνα Ανδριανού μετατέθηκε εις Καστόρειον). 1971-72. Νέα διδασκάλισσα η Αφροδίτη Λουριδά, αλλά λόγω μικρού αριθμού μαθητών, στις 21 Νοεμβρίου αποσπάστηκε εις το Γ Δημοτικό Σχολείο Σπάρτης και το Σχολείο λειτουργεί πλέον ως μονοθέσιο. (3313/29-10-73 απόφαση του Υφυπουργού Περιφέρειας Πελονήσου και Δυτικής Στερεάς Ελλάδος. Φ.Ε.Κ(Τ Β) 1336/10-11-73) Σχολικό έτος 1976-77. Ο δάσκαλος Χρίστος Παπαδόπουλος μετατίθεται στη Μεγαλόπολη, αφού συμπλήρωσε 25 έτη υπηρεσίας στο Σχολείο. Τη θέση του

παίρνει ο δάσκαλος Κωνσταντίνος Καρούνος, κάτοικος Μαγούλας. Στο σχολείο γράφτηκαν 22 μαθητές (τρεις προέρχονταν από την Αυστραλία). Σχολικό έτος 1977-78. Αναπληρωτής δάσκαλος ο Αθανάσιος Κολιός από την Άρτα. Σχολικό έτος 1978-79. Στο σχολείο υπηρέτησε με προσωρινή τοποθέτηση η δασκάλα Μέριμγκα Παναγιώτα. Σχολικό έτος 1979-1980. Επανερχεται από την μετεκπαίδευση ο δάσκαλος Κωνσταντίνος Καρούνος. Σχολικά έτη 1980-81 και 1981-82. Δάσκαλος υπηρέτησε ο Αθανάσιος Κωστούλιας από το Βασιλάκιο Σπάρτης. Το Δημοτικό Σχολείο Νέας Λιβεράς καταργήθηκε με το Π. Δ. 331/13-8-1986(Φ.Ε.Κ.144/23-9-86 τ. Α). Όλο το υλικό και το Αρχείο του Σχολείου παραδόθηκε στην προϊσταμένη του Δημοτικού Σχολείου Καστορείου, που θα τηρεί το Αρχείο του Σχολείου που καταργήθηκε. Σήμερα το Σχολείο έχει γίνει Μουσείο Φυσικής Ιστορίας με πλούσια και σπάνια εκθέματα – ανεκτίμητη πολιτιστική προσφορά του Καθηγητή Φυσικής Αγωγής κ. Μπελίτσου Παναγιώτη.

Πληροφορίες από τα ΓΑΚ Σπάρτης.

Λόγος και Ρυθ

Η φωτογραφία του σημερινού μας φύλλου εικονίζει κατάσταση Ελλήνων μεταναστών επιβατών πλοίου που κατέπλευσε στο λιμάνι της Νέας Υόρκης το 1912 και προέρχεται από τα αρχεία του Ellisland.

Μοιρολόι

Σήμερα είν' το παράπονο κι ο πόνος ο μεγάλος
 πού 'ρθε του χάρου τ' άλογο κι απ' έξω περιμένει.
 Βάστα γυναίκα τ' άλογο καλά να καβαλικό
 έχω ταξίδι αλαργινό και δεν ξαναγουρίζω.
 Βαστάτε παιδιά μου τ' άλογο και δεν ξαναγουρίζω
 θα πάω στης άρνας τα βουνά
 στης άρνησης τους κάμπους
 που αρνιέται η μάνα τα παιδιά και τα παιδιά τη μάνα
 αρνιέται κι ένα αντρόγυνο το πολυαγαπημένο
 οπού δεν το ξεχώριζαν εχθροί με τα μαχαίρια
 κι ο χάρος το ξεχώρισε με δυό πικρά του λόγια.

από την Γκόλφω Καλλιγοσφύρη,
 ετών 86 (το 1995) κάτοικο Βορδώνιας.

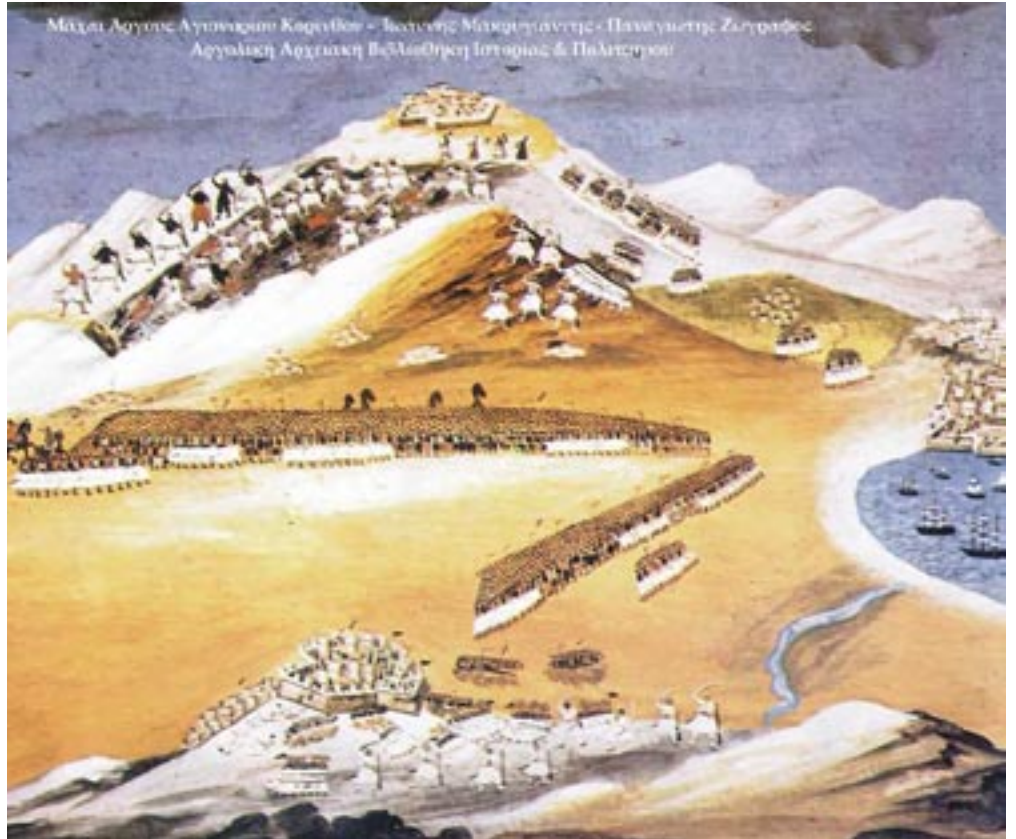
Μοιρολόγι

Σιγαλά μοιρολογίστρες
 σιγαλά μοιρολογάτε
 γιατί ο πεθαμένος μας
 κοιμάται.
 -Δεν κοιμάται δε
 νυστάζει παρά κλαίει κι
 αναστενάζει
 πού θα κοιμηθεί το
 βράδυ δίχως φως δίχως
 λυχνάρι
 δίχως πάπλωμα
 και στρώμα πώς θα
 κοιμηθεί στο χώμα.
 -Έλα γυναίκα μου το
 βράδυ να μ' ανάψεις το
 λυχνάρι
 να μην είμαι στο
 σκοτάδι

από την Γκόλφω
 Καλλιγοσφύρη,
 ετών 86 (το 1995) κάτοικο
 Βορδώνιας.

Παναγιώτης Ζωγράφος

Ο Βορδωνιάτης ζωγράφος του Αγώνα

Ο Παναγιώτης Ζωγράφος γεννήθηκε στη Βορδωνία Λακωνίας και συγκεκριμένα στο συνοικισμό Όραχος. Ο Παναγιώτης Ζωγράφος ήταν αγιογράφος, λαϊκός ζωγράφος με λίγες γνώσεις από τεχνάσματα ιταλιανίζουσας ζωγραφικής ενώ ο Δημήτρης ο γιός του είναι σαφέστερα οπαδός της ιταλικής τεχνοτροπίας. Αυτόν διάλεξε ο Μακρυγιάννης για να εικονογραφήσει τις μάχες του αγώνα. Ο Παναγιώτης βρέθηκε σε πολύ δύσκολη θέση γιατί δεν είχε υπόδειγμα. Του έδειξαν παλιές ξυλογραφίες και χαλκογραφίες δυτικές από τις οποίες αντέγραψε στοιχεία που θεωρούσε χρήσιμα. Έπειτα άντλη-

σε από την πείρα του που είχε ως αγιογράφος όπως φαίνεται από την εικόνα του η “Ζωοδόχος Πηγή” στη Βορδωνία. Σύμφωνα με πληροφορίες στον Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου κοντά στο συνοικισμό Κάμπος, υπήρχαν πολλές εικόνες φιλοτεχνημένες από τον Παναγιώτη Ζωγράφο οι οποίες δυστυχώς σήμερα δεν υπάρχουν. Στο κέντρο του Όραχου στην εκκλησία της Υπαπαντής υπήρχε ένα αντιμήνσιο του οποίου οι ιερές παραστάσεις ήταν έργο του Παναγιώτη Ζωγράφου και το οποίο επίσης χάθηκε. Τα λαϊκά έργα του Παναγιώτη και Δημήτρη Ζωγράφου δεν αποτέλεσαν την αρχή της Νεοελληνι-

κής ζωγραφικής, ούτε δημιούργησαν Σχολή. Κρύφτηκαν για χρόνια στην αφάνεια και έλαμψαν στις μέρες μας μαζί με τα γραπτά του Μακρυγιάννη. Έργα, με γνήσιες λαϊκές ρίζες όπως τα δημοτικά μας τραγούδια, τα λαϊκά κοσμήματα και κεντήματα που πηγάζουν μέσα από την μεταβυζαντινή αγιογραφική παράδοση. Γράφει ο Μακρυγιάννης στα Απομνημονεύματά του: “Πήρα ένα ζωγράφο Φράγκο και τον πλέρωσα κι έφυγε. Αφού έδωξα αυτόν τον ζωγράφο, έστειλα κι έφεραν από την Σπάρτη έναν αγωνιστή, Παναγιώτη Ζωγράφο τον έλεγαν. Έφερα αυτόν και μιλήσαμε και συμφωνήσαμεν

το κάθε κάδρον την τιμήν του. κι έστειλε κι έφερε και δυό του παιδιά. Και τους είχα εις το σπίτι μου όταν εργάζονταν. Κι αυτό άρχισε από το 1836 και τέλειωσε το 1839”.

Μέσα στα τρία αυτά χρόνια έγιναν 25 εικόνες σε πέντε σειρές. Η αρχέτυπη σε ξύλο και οι άλλες τέσσερες σε χαρτί. Όλα σχεδόν τα αντίγραφα φέρνουν την υπογραφή του Δημήτρη γιού του Παναγιώτη Ζωγράφου. Την αρχέτυπη σειρά σε ξύλο την κράτησε ο Μακρυγιάννης. Από αυτήν σώθηκαν 8 εικόνες που βρίσκονται τώρα στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο. Τη μία σειρά από τα αντίγραφα σε χαρτόνι τη χάρισε στον Όθωνα και τις άλλες τρεις σειρές από μία στους πρεσβευτές Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας. Από αυτές σώθηκαν μονάχα οι δύο.

Η μία βρίσκεται στην Αγγλία και η άλλη που είχε προσφέρει στον Όθωνα

αγοράστηκε σε καλλιτεχνικό πλειστηριασμό από τον Ιωάννη Γεννάδιο και τώρα βρίσκεται στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη της Αθήνας.

Ενώ φτιάχτηκαν 25 εικόνες σώθηκαν μονάχα οι 24. Τη μία από αυτές την κατέστρεψε ο ίδιος ο Παναγιώτης Ζωγράφος επειδή φοβήθηκε τον παντοδύναμο προϊστάμενο της Αντιβασιλείας και κατοπινό πρωθυπουργό του Όθωνα Άρμανσπεργκ. Ο ίδιος ο Μακρυγιάννης περιγράφει την εικόνα ως εξής: “Η Ελλάς ξαπλωμένη και ξεπλέκει τα μαλλιά της κι ο Αρμασπέρης της βγάνει με το χέρι του το ματωμένο την καρδιά της”.

Τα έργα αυτά σχεδιάστηκαν με το χέρι του Π. Ζωγράφου και τη σκέψη του Ι. Μακρυγιάννη. Στο επάνω μέρος έχουν το θέμα με τον αριθμό της εικόνας και στο κάτω μέρος λεπτομερή περιγραφή του ιστορούμενου γεγονότος από

τον ίδιο τον Μακρυγιάννη. Στην εικόνα με αριθμό 24 σχεδιάστηκε ονοματολογία των φιλελλήνων καθ’ υπόδειξιν του Συνταγματάρχου Μακρυγιάννη σε ένδειξη ευγνωμοσύνης προς αυτούς που αγωνίστηκαν για την ελευθερία της Ελλάδος.

Σημ: Στον Όραχο υποδεικνύεται από τους Βορδονιάτες σπίτι, ανακαινισμένο που κατοικείται, που αποδίδεται στην οικογένεια των Ζωγραφαίων. Μάλιστα ντόπιοι υποστηρίζουν πως το σπίτι αγοράστηκε από Βορδονιάτη στις αρχές της δεκαετίας του 1920 και πουλήθηκε λίγα χρόνια αργότερα “γιατί ο νοικοκύρης δεν έκανε σερνικά παιδιά”. Μια έρευνα στα αρχεία του υποθηκοφυλακείου θα έλυνε μάλλον το θέμα. Επίσης λειτουργεί πολιτιστικός Σύλλογος με την επωνυμία “Παναγιώτης Ζωγράφος”.

Θ.Π.

Βιβλία

ΠΩΣ ΕΝΑ ΚΟΚΚΙΝΟ ΓΙΛΕΚΟ ΕΚΑΝΕ ΤΟ ΓΥΡΟ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Βόλφγκανγκ Κόρν

Μετάφραση: Τσινάρη Πελαγία

Πρόκειται για μια ιστορία μέσω της οποίας θα ανακαλύψουν μικροί και μεγάλοι τι πραγματικά σημαίνει ο όρος «παγκοσμιοποίηση» και πώς επηρεάζει την καθημερινή ζωή των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Το κόκκινο γιλέκο είναι ο πρωταγωνιστής. Μέσα από την ιστορία του, μεταξύ άλλων, μαθαίνουμε:

Για τους μεγιστάνες του Ντουμπάι που, πουλώντας πετρέλαιο (το οποίο αποτελεί και την πρώτη ύλη για την κατασκευή των ρούχων φλις), έχουν αποκτήσει τόσο χρήμα που έφτιαξαν χιονοδρομική πίστα στη μέση της ερήμου.

Για τους φτωχούς κατοίκους του Μπαγκλαντές, που αναγκάζονται να δουλεύουν κάτω από απάνθρωπες συνθήκες στη βιομηχανία της υφαντουργίας και της παραγωγής ενδυμάτων, αλλά ονειρεύονται μια καλύτερη ζωή.

Για το συγγραφέα, που ζει στην Ευρώπη, αγοράζει το κόκκινο γιλέκο και το πετάει σ’ έναν κάδο για παλιά ρούχα, αφού το έχει φορέσει μόνο δύο χρόνια.

Για τον Σενεγάλο, που φοράει το κόκκινο γιλέκο, ενώ κινδυνεύει να θαλασσοπνιγεί μαζί με άλλους πρόσφυγες σε μια βαρκούλα στη μέση του Ατλαντικού.

Ένα βιβλίο για παιδιά από 12 ετών.

Βαρβάρα Κεμερίδου

Δήμητρας Γουλά

«Τα ελιξίρια της ομορφιάς»,

Εκδόσεις Διόπτρα, Αθήνα 2009

Αυτή τη φορά η στήλη αντί για κοινωνικοοικονομικής και πολιτικής θεματολογίας βιβλία που συνήθως παρουσιάζει, υπακούοντας στην καλοκαιρινή αύρα, θα προτείνει ένα βιβλίο - ύμνο στην ομορφιά.

Η Δήμητρα Γουλά - θεά της ομορφιάς η ίδια -, ορμώμενη από την Κρήτη, με εξαιρετικές σπουδές στη Γερμανία και το

Ηνωμένο Βασίλειο, υπηρετεί την ομορφιά αποκαλύπτοντας μυστικά. Τα περισσότερα από αυτά βασίζονται σε υλικά που είναι κρυμμένα στη φύση και μπορούν να αξιοποιηθούν από όλους για προϊόντα περιποίησης του δέρματος, των μαλλιών, των δοντιών κ.λ.π.. Επιπλέον μικρά μυστικά για αναζωογόνηση, ανάδειξη της κρυμμένης ενέργειάς μας και του εσωτερικού φωτός μας αποκαλύπτονται απλόχερα. Ένα βιβλίο, που θα το ευχαριστηθούν οι αναγνώστες και θα το βρουν ιδιαίτερος χρήσιμο όσοι θεωρούν την εξωτερική ομορφιά ακτινοβολία της ομορφιάς τη ψυχής.

Ε. Λαμπή

Συλλογή πληροφοριών- επιμέλεια κειμένων: Ε. Βλαχογιάννη

Επειδή, πολλά κοινωνικά θέματα αλλά και άλλες εκδηλώσεις μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε απ' ευθείας, εμάς τους ίδιους. Ευχαριστούμε θερμά τον Παναγιώτη Λαμπράκη για την πολύ σημαντική βοήθεια που προσφέρει στη συλλογή των πληροφοριών αυτής της στήλης.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΣ

Καλοκαίρι μύρισε κι η καρδιά των ομογενών μας σκίρτησε από νοσταλγία, αρκετή για να τους φέρει για άλλη μια φορά, για λίγες ή περισσότερες μέρες στο όμορφο Καστόρειο. Αυτούς που υποδεχτήκαμε και καλωσορίσαμε είναι: από Αμερική ο Νίκος Ιωάν. Παρασκευόπουλος, ο Κώστας Δημ. Καλλιάνης με τα παιδιά του Νότα και Γιώργο, η Δήμητρα Σταμ. Σταματοπούλου -Τσιάγκρα, η Πολυξένη Κων/νου Τσίπουρα, ο Γεώργιος Αλεβίζος και η σύζυγός του Λουίζα με τα εγγόνια τους, ο Γεώργιος Νικ. Νικολόπουλος (Σοφώνης), ο Δημήτριος Κων/νου Αγγελόπουλος με τη σύζυγό του Πόλα, η Άννα Γεωργ. Ερμήλιου με την κόρη της Γιάννα Ερμήλιου -Καλύβα.

Από Αυστραλία: ο Παναγιώτης Κων/νου Κονιδισιώτης με τη σύζυγό του Δήμητρα, ο Γεώργιος Ιωάν. Σταυρόπουλος με τη σύζυγό του Παρασκευή, ο Δημήτριος Παν. Ζούζουλας, η Παναγιώτα Γεωργ. Γερμανού και η αδελφή της Αγγελική με τα παιδιά της, η Αγγελική Πανάγ. Γεωργαντά και ο σύζυγός της Σπύρος Χαρ. Γενοβέζος, ο Ευθύμιος Γυλοπίδης με τη σύζυγό του Αντωνία, ο Γιάννης Δ. Παπαδόπουλος με τη σύζυγό του Άννα, τις θυγατέρες τους και τα εγγόνια τους. Από Καναδά: ο Σταμάτης Αλειφέρης του Χρήστου με τη σύζυγό του Χριστίνα.

Αυτή τη φορά, ο Γιώργος Δημοσθ. Κορτζής από Αυστραλία, η Βασιλική Μουτή με τα παιδιά της Παναγιώτη, Γιώργο και Παναγιώτα με τον σύζυγό της Τίτο από Αμερική, η Αγγελική και η αδελφή της Μαρία Μπουραντώνη από Καναδά, δεν ήλθαν για διακοπές, αλλά, για να συνοδεύσουν τους δικούς τους ανθρώπους Χρήστο Κορτζή, Κώστα Μουτή και Σταματική Κοντο-

πούλου, αντίστοιχα, στην τελευταία τους κατοικία.

ΓΑΜΟΙ

Η Ήβη (Παρασκευή) Κ. Παπαστάθη (κόρη της Σταθούλας Ν. Αρφάνη) και ο Πέτρος Παναγιωτακόπουλος παντρεύτηκαν στις 05/06/2010, στο Τορόντο του Καναδά. Για το γάμο τους ταξίδεψε ως εκεί ο αγαπημένος τους θεός Γιάννης Αρφάνης.

Στους νεόνυμφους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι με καλούς απογόνους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Η Δέσποινα και ο Δημήτρης Αγγελόπουλος του Παναγιώτη βάπτισαν το κοριτσάκι τους στις 16/05/2010 και του έδωσαν το όνομα Ειρήνη.

Η Ελένη Δελαρόκα και ο Λεωνίδας Κων/νου Τζωρτζάκης βάπτισαν το κοριτσάκι τους στις 5/06/2010 στον Άγιο Δημήτριο Λουμπαρδιάρη, στου Φιλοπάππου και του έδωσαν το όνομα Νεφέλη.

Η Ελένη και ο Γιώργος Ευστ. Παρασκευόπουλος βάπτισαν το αγοράκι τους στις 20/06/2010 και του έδωσαν το όνομα Ευστάθιος.

Η Βίκυ και ο Κώστας Ιωάν. Ρουμελιώτη βάπτισαν στις 27/06/2010 το δεύτερο κοριτσάκι τους και του έδωσαν το όνομα Μαριέττα.

Η Τριαντάφυλλη Χρ. Λαμπράκη και ο Παναγιώτης Φουράκης βάπτισαν το αγοράκι τους, στις 27/06/2010 και του έδωσαν το όνομα Μιχάλης. Στη βάπτιση παραβρέθηκε ο αγαπημένος μας μουσικοσυνθέτης Χρήστος Λεοντής, που όλοι μας επιθυμούμε να τον δούμε και να τον ακούσουμε και στο Καστόρειο.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν και στα νεοφώτιστα να ευτυχίσουν στη ζωή τους.

ΠΕΝΘΗ

Ο Παναγιώτης Μαραγκός του Νικολάου (σύζυγος Χριστίνας Ρουμελιώτη) πέθανε στην Καλαμάτα στις 28/03/2010, σε ηλικία 79 ετών.

Ο Παναγιώτης Βουνάσης του Κων/νου πέθανε στην Αθήνα στις 27/3/2010, σε ηλικία 82 ετών.

Ο Κωνσταντίνος Μουτής του Παναγιώτη πέθανε στις 7/04/2010 στο Σικάγο στην Αμερική, σε ηλικία 91 ετών και κηδεύτηκε στο Καστόρειο στις 15/04/2010.

Ο Ηλίας Λάμπρος του Ιωάννη πέθανε στην Αυστραλία στις 08/04/

2010, σε ηλικία 102 ετών.

Ο Κωνσταντίνος Μοσχοβίτης του Ευσταθίου πέθανε στην Αθήνα στις 16/04/2010, σε ηλικία 52 ετών και κηδεύτηκε στα Περιβόλια.

Η Αναστασία Παναγιωτοπούλου του Γεωργίου πέθανε στα Περιβόλια στις 21/04/2010, σε ηλικία 83 ετών.

Η Γεωργία Κονιδισιώτη του Βασιλείου πέθανε στα Σερβείκα στις 26/04/2010, σε ηλικία 85 ετών.

Η Σταματική Κοντοπούλου του Γεωργίου πέθανε στη Σπάρτη στις 01/05/2010, σε ηλικία 99 ετών και κηδεύτηκε στις 04/05/2010 στο Καστόρειο.

Η Μαρία Θεοδ. Σμυρνού πέθανε στον Καναδά στις 28/05/2010, σε ηλικία 80 ετών.

Ο Πέτρος Κουρκούλης του Αθανασίου και της Αγγελικής Χρ. Κουτρομπή πέθανε στη Μασαχουσέτη Αμερικής στις 29/05/2010, σε ηλικία 47 ετών.

Ο Σταμάτης Μπελίτσος του Νικολάου πέθανε στην Αθήνα στις 14/06/2010, σε ηλικία 79 ετών και κηδεύτηκε στο Καστόρειο.

Η Σμείρω(ορθογραφία από το Δημοτολόγιο) Λιναρδάκη-Χέλη πέθανε στην Αθήνα στις 19/06/2010, σε ηλικία 81 ετών.

Ο Παναγιώτης Λεβεντάκης γιός της Παναγιώτας Κρεμμύδα-Λεβεντάκη, πέθανε στην Αμερική, σε ηλικία 40 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

ΕΥΧΕΣ

Καλό καλοκαίρι, ξεκούραση αλλά και προετοιμασία για την επόμενη σχολική χρονιά ευχόμαστε στους μαθητές των Σχολείων Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου.

Στους μαθητές, που έλαβαν μέρος στις Πανελληνίες εξετάσεις, ευχόμαστε καλά αποτελέσματα.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ

Εκ παραδρομής δεν αναφέρθηκε στο προηγούμενο τεύχος μας, το όνομα του Παναγιώτη Δημητριάδη δωροθέτη μας στη λαχειοφόρο αγορά, που διενεργήθηκε κατά τον ετήσιο χορό του Συλλόγου μας.

Στους χορηγούς μας γράφτηκε Πεϊμανίδης Νικόλαος αντί του ορθού Πείμανίδης Γεώργιος.

Επίσης στο άρθρο του Γ.Λαγανά «60 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ» αντί του ονόματος του συνδρομητή μας κ. Γυ-

λοπίδη, γράφτηκε εκ παραδρομής το όνομα «κ. Μυσιρίδη».

Η Μαρία Μιχαλοπούλου - Καραμπάση που συμμετείχε στην 3^η Έκθεση Λακωνικών προϊόντων στο Σύνταγμα και αναφέρθηκε στο προηγούμενο τεύχος, είναι κόρη του Ευάγγελου Γ. Μιχαλόπουλου και όχι του Ιωάννη.

ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΜΑΣ

Η Γιάννα Ερμήλιου-Καλύβα διέθεσε το ποσό των 30 €.

Ο Παναγιώτης Κων/νου Μουτής διέθεσε το ποσό των 100 €, στη μνήμη του πατέρα του.

Ο Λάμπης Ανδριανόπουλος του Χρήστου διέθεσε το ποσό των 50 €, στη μνήμη της εξαδέλφης του Ευφροσύνης Τσακρινού, κόρης της Αγγελικής Ανδριανοπούλου.

ΕΟΡΤΕΣ

Όλες οι γιορτές στον τόπο μας έχουν τη δική της σημασία, τα δικά της χαρακτηριστικά και τα δικά της δρώμενα. Έτσι και αυτό το τρίμηνο ξεκινήσαμε με τις εορτές των Αγίων ημερών του Πάσχα, που γιορτάσαμε με ευλάβεια και κατάλυξη. Κρατάμε ακόμη στη μνήμη μας τη μυσταγωγία του επιτάφιου Θρήνου, το άκουσμα των εγκωμίων από τις καλλίφωνες νεαρές κοπέλες του χωριού μας και το «Χριστός Ανέστη». Την έκτη μέρα της Λαμπρής, 9 Απριλίου 2010, στην εορτή της Ζωοδόχου Πηγής ανεβήκαμε στην Ιερά Μονή του Καστρίου και παρακολουθήσαμε τη Θεία Λειτουργία στην οποία πρωτοστάτησε ο Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ευστάθιος. Ήταν εκεί και ο Βουλευτής της Ν.Δ. κ. Αθ. Δαβάκης και ο Δήμαρχός μας κ. Δημ. Γομάτος.

Στις 23 Απριλίου οι κάτοικοι του Καστρίου, της Νέας Λιβεράς και των Σερβείκων, αλλά και Καστανιώτες τίμησαν τον Άγιο Γεώργιο.

Την Πρωτομαγιά οι παρέες σκορπίστηκαν και αντάμωσαν το Μάη, άλλες στη γέφυρα δίπλα στο ποτάμι, άλλες στο Βουνό και άλλες στο Ζορό. Κάποιοι προτίμησαν να τιμήσουν την ημέρα του εργάτη και των αγώνων του για δικαιότερες συνθήκες εργασίας. Αγώνες και κεκτημένα, που σήμερα χάνονται στην εφαρμογή του μνημονίου του ΔΝΤ. Στις 8 Μαΐου περάσαμε τις πηγές του Αϊ Μάμα και πήγαμε στην εκκλησία του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου να τιμήσουμε τη μνήμη του.

ΣΥΝΤΑΓΕΣ από γυναίκες του χωριού

ΤΡΑΧΑΝΑΣ ΜΕ ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ

(ένα καλοκαιρινό φαγάκι)

Υλικά

4 μικρά δροσερά κολοκυθάκια, 1 κούπα τραχανά, 3 ντομάτες, 1 κρεμμύδι μικρό, 3 κ.σ. λάδι, λίγο αλάτι, λίγη ζάχαρη. Προαιρετικά κόκκινη πιπεριά (για μένα υποχρεωτικά)

Εκτέλεση

Χοντροκόβουμε το κρεμμύδι και το τσιγαρίζουμε μαζί με το λάδι σε μια κατσαρόλα, προσθέτουμε τα κολοκύθια, τα οποία τα έχουμε κόψει σε μικρά κυβάρια (πολύ μικρά). Χαμηλώνουμε τη θερμοκρασία και τα αφήνουμε πέντε λεπτά μέχρι να ροδοκοκκινίσουν. Προσθέτουμε τη ντομάτα, που έχουμε τρίψει στο χοντρό του τρίφτη, αφήνουμε να πάρει μερικές βράσεις, περίπου 5 λεπτά, προσθέτουμε τον τραχανά, το αλάτι και τη ζάχαρη και ανακατεύουμε συνέχεια για να μην γρομπαλιάσει το φαγητό. Περίπου 10 λεπτά θέλει για να γίνει. Μόλις τελειοποιηθεί η διαδικασία, προσθέτουμε την καφετερή πιπεριά, αφού την έχουμε κόψει σε μικρά κομματάκια.

Συνταγή της Χριστίνας Σμυρνιού

Η γιαγιά μου έλεγε ότι αυτό το φαγητό τρώγεται καλύτερα κρύο (Καίτη Σμυρνιού-Γρηγοράκη)

Μετά από λίγες μέρες στις 13 Μαΐου στην εορτή της Αναλήψεως, πού αλλού, οι Καστανιώτες ανέβηκαν στο βουνό στην Παναγίτσα στη Μπρουσάκα, για να γιορτάσουν και να τύχουν της φιλοξενίας και αυτή τη φορά του Συλλόγου των Φίλων του Ταύγετου «ΛΟΥΣΙΝΑ», απολαμβάνοντας καλό μεζέ και κρασί. Στις 21 Μαΐου, εόρτασε το εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου στο Καστρί και μετά στις 24 Μαΐου οι κάτοικοι του Καστρίου, της Νέας Λιβεράς, των Σερβείκων και πολλοί Καστανιώτες ανέβηκαν στην Αγία Τριάδα για να εορτάσουν την εορτή του Αγίου Πνεύματος. Στις 13 Ιουνίου, τα Σερβείκια εόρτασαν τη μνήμη της Ανακομιδής των Λειψάνων του Αγίου Θεοδώρου του Στρατηλάτου. Το εκκλησιαστικό Συμβούλιο πέτυχε να παραστούν και να ιερουργήσουν στη Θεία Λειτουργία πέντε ιερείς! Μετά το πέρας της Λειτουργίας οι παρευρισκόμενοι συνέφαγαν και διασκέδασαν. Για τα εδέσματα είχαν φροντίσει οι νοικοκυρές. Στις 24 Ιουνίου, εορτάστηκε το Γενέθλιο του Αγίου Ιωάννη του Προ-

δρόμου στο ομώνυμο εκκλησάκι κάτω από το Νεκροταφείο.

Η Σταματική Γ. Κοντοπούλου, η καλή Σαμαρείτισσα για το χωριό μας, έφυγε από κοντά μας, πλήρης ημερών, την 1/05/2010. Γυναίκα δυνατή, καλή και φιλότιμη, που στην εποχή της ήξερε πολλά να κάνει και πάντα είχε πολλά να δώσει. Σαπουνι έφτιαχναν οι νοικοκυρές και κάτι δεν πήγαινε καλά η Σταμάτα έτρεχε και προλάμβανε την αποτυχία. Στις χαρές και τις λύπες αυτή έτρεχε με τα σερβίτσια της να συνδράμει τα σπίτια. Και στους αρρώστους η Σταμάτα πάλι ερχόταν πρωί και βράδυ, όποτε χρειαζόταν, με τις αποστειρωμένες σύριγγες για τις ενέσεις. Ότι γνώσεις είχε τις μοιραζόταν και όταν άκουγε πρόβλημα, έτρεχε για συμβουλές με διακριτικότητα. Και στο τέλος, που τυφλώθηκε, με καρτερία το αντιμετώπισε, δεν κάκισσε, ούτε έλειψε από τα χείλη της η καλή κουβέντα. Αυτή ήταν η Σταμάτα και έτσι θα την θυμόμαστε.

ΓΙΑΤΙ Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΝΙΑ

Φυσικό θρεπτικό και αντηλιακό λάδι για τα μαλλιά (*)

- Επτά κορυφές από φρέσκο δενδρολίβανο
- 7 φύλλα δάφνης
- 1 κουταλάκι του γλυκού λιναρόσπορο
- 50 ml σιτέλαιο
- 50 ml λάδι ελιάς
- 50 ml σουσαμέλαιο

Σ' ένα μεγάλο, γυάλινο βάζο, ρίχνετε το μίγμα των ελαίων και όλα τα βότανα. Τα αφήνετε στον ήλιο για μια ολόκληρη εβδομάδα.

Στραγγίζετε τα βότανα από το λάδι και αποθηκεύετε το καθαρό μίγμα ελαίων σε εύχρηστη συσκευασία για να μπορείτε να το παίρνετε μαζί σας. Το λάδι αυτό μπορείτε να το απλώνετε στα μαλλιά σας κάθε βράδυ σαν θεραπεία για τις ταλαιπωρημένες άκρες και την ψαλίδα.

* Από το βιβλίο της Δημήτρας Γουλιά «Ελιξίρια Ομορφιάς», Εκδόσεις Διόπτρα

ΚΑΙ ΜΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος από λάθος μου ο αγαπητός πατριώτης από την Αυστραλία κ. Γυλοπιδης που είχε την καλοσύνη να μου γράψει από την μακρινή Μελβούρνη έγινε κ Μυσιρίδης ,επανορθώνω και τον ευχαριστώ από καρδιάς για την συγκινητική επιστολή του

Γ.Λαγανάς
gld@otenet.gr

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

SUPER MARKET
ΕΡΓΑΣΙΑ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΑΔΡΕΥΤΙΚΑ
ΧΡΩΜΑΤΑ - ΣΙΔΗΡΙΚΑ
ΣΙΔΗ ΥΓΕΙΝΗΣ - ΠΛΑΚΑΚΙΑ
ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΙΣ - ΤΖΑΜΙΑ
ΚΑΣΤΟΡΙ ΤΗΛ / FAX: 27310 57218

Ευαγγέλιος Νικολαοπούλου
Καστόρειο Δήμου Πελλάνας - Λακωνία - Σπάρτη
TK 23100,
τηλ: 27310 57118, 6909482756, fax: 27310 57205
www.kastorihotel.com - www.focusgreece.gr
email: info@kastorihotel.com

Σχολή ελληνικού χορού

Στις 26 Ιουνίου 2010 ο Σύλλογος «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» και η Ομάδα Παραδοσιακών Χορών Καστορείου διοργάνωσαν εκδήλωση παραδοσιακών χορών και τραγουδιών. Τα τέσσερα τμήματα χορού των νηπίων, των μικρών, των εφήβων και των μεγάλων, χόρεψαν χορούς ξεχασμένους στο πέρασμα του χρόνου. Τους έμαθαν, τους ζωντάνεψαν και ένωσαν το παρόν με το παρελθόν. Όλοι εμείς, που παρακολουθήσαμε τα μετρημένα βήματά τους συγχρονισμένα με τον ρυθμό του τραγουδιού, αισθανθήκαμε ανεπίπτωτη χαρά και ζήσαμε μια αξέχαστη βραδιά με πανσέληνο. Η ορχήστρα, που την αποτελούσαν παιδιά του Καστορείου σχολικής ηλικίας αλλά και του Μουσικού Γυμνασίου Σπάρτης μας έπαιξαν μουσική και μας τραγούδησαν αξέχαστες δημιουργίες παρασύροντας μας στο κέφι και το χορό. Ο δάσκαλος χορού Γεώργιος Καλομοίρης δεν δίδασκε μόνο τους χορούς, δεν τους έμαθε μόνο τα βήματα, αλλά κατάφερε σε λίγο χρόνο να μεταλαμπαδεύσει στους χορευτές την αγάπη που ο ίδιος τρέφει για τους παραδοσιακούς μας χορούς και να τους κάνει τέλειους εκφραστές αυτής της παράδοσης. Η εκδήλωση άρχισε με χαιρετισμό που απηύθυνε η Πρόεδρος του Συλλόγου μας Ευγενία Λαμπή. Στα πλαίσια της εκδήλωσης ο Σύλλογός

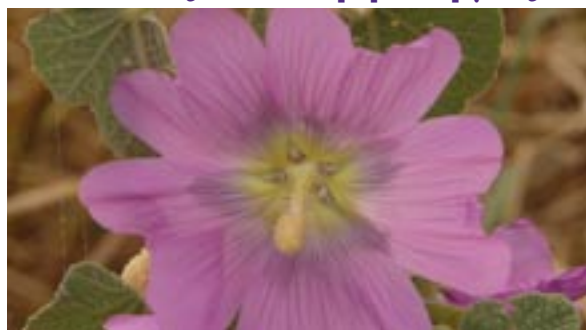
μας δημιούργησε μια αγορά, με σκοπό τα έσοδα να διατεθούν για την αγορά παραδοσιακών στολών, εκθέτοντας μπλουζάκια και καπέλα με το λογότυπό μας, κοσμήματα, και βαζάκια με γλυκό βύσσινο που έφτιαξε η Καλλιρρόη Ν. Λαμπή και μαρμελάδες φράουλας και ροδάκινου, που έφτιαξε η Γραμματέας του Συλλόγου μας Βαρβάρα Κεμερίδου-Λιακοπούλου. Η αγορά μας είχε επίσης σουβλάκι και κρασί, μπύρες και αναψυκτικά. Ήταν μια πολύ όμορφη βραδιά, που τη χαρήκαμε μικροί και μεγάλοι.

Για την επιτυχία της εκδήλωσης ευχαριστούμε και συγχαίρουμε τους πρωταγωνιστές, που ήταν όλοι οι χορευτές, τα παιδιά που ήταν στην ορχήστρα και αυτά που τραγούδησαν. Επίσης τους χορηγούς: Άρη Καράγιαννη, τον Ντίνο Δημ. Αλεξάκο, την Βαρβάρα Κεμερίδου-Λιακοπούλου, την Καλλιρρόη Λαμπή, την Αναστασία Τζωρτζάκη, τον Γιάννη Αρβανίτη και αυτούς που βοήθησαν και είναι: η Ρόη Κ. Λαμπή, που βοηθάει και στη λειτουργία της σχολής, ο Γεώργιος Δαγριτζίκος, ο Παναγιώτης Βουρδούσης, ο Κώστας Καλομοίρης, ο Γιώργος Λιακόπουλος, ο Σταύρος Τσαρουχάς, η Δήμητρα Παπαδοπούλου-Κοκόρη, ο Γιώργος Κουρεμπής, η Λίτσα Ρουμελιώτη.

Ελένη Βλαχογιάννη

Εικόνες από τη φύση μας

Λα βιατέρα
η βρωνική
(*Lavatera
bryonii folia*)

Φυτό με πολλούς λεπτούς
και ψηλούς κλάδους.
Φύλλα παλαμόλο βια,
τριχωτά, έμμισχα, παρόμοια
με αυτά της βρωνίας,
χαρακτηριστικό που έδωσε

και το όνομα.
Άνη ρόδινα με διάμετρο
που φθάνει τα 4 εκ. σε
αραιή διάταξη σχεδόν σε
όλο το μήκος του βλαστού.
Συνήθως απαντάται σε
άκρες δρόμων και ζηρές
τοποθεσίες.

φωτογραφία:

Βασ. Λαγανάς

κείμενο:

Ντίνος Λαγανάς